

D

nešní 1. číslo časopisu Chron je monotematické a souvisí s jednou zcela zapomenutou raritou.

OBSAH

POVÍDKA Z POZNÁMEK NA WITTGENSTEINOVO TÉMA	2 - 15
ŽELEZNIČNÍ HAIKU	15 - 16
KDYŽ ČIŇAN PROMLUVÍ	16 - 19

V příštím roce tomu bude 100 let, co byl z fronty v Haliči odvelen na 4 měsíce do Olomouce tehdy zcela neznámý voják Ludwig Wittgenstein.

Jedná se o jediný jeho dlouhodobý pobyt na území Česka, země dodnes jen velmi opatrně svázané s tradicí tohoto filozofa, jednoho z nejcitovanějších ve 20. století.

V Olomouci samé napsal pouze několik poznámek, které se pak staly součástí jeho TRACTATU.

Vycházejí ze zkušenosti, že lepší je jublovat dříve nežli vůbec (jak by jinak s Wittgensteinem jako vždy v tuzemí dopadlo), přinášíme tento pracovní sešit.

1/ Tedy jakýsi návod, jak je možno i nefilozofickými aktivitami připomenout intelektuální výsledky jedné osoby a stvořit s nimi nové související události.

2/ Rovněž i svého druhu motivaci, aby alespoň někteří ze čtenářů, a zejména čtenářek, neodolali

pozvání a svými aktivitami na dílčí Wittgensteinovy myšlenky navázali, v tématech, a v navazujících zkušenostech i zážitcích je jakoukoli dokumentující formou rozvíjeli.

A zejména: svými autorskými aktivitami dosavadní nečetné zdejší příspěvky k Wittgensteinovi prostřednictvím hned příštího Chronu nejméně v kusech i podobách rozmnožili.

POVÍDKA Z POZNÁMEK NA WITTGENSTEINOVO TÉMA

2 - 15

1. KAPITOLA

1. Víš, kdo to byl Wittgenstein? Vidíš, a já nevěděla a tak dosud nemám zkoušku z filozofie...

Volám vás na nohy, všechny vy cvičenky z hodin kondičních aerobiků, jakož i vás, bývalé mažoretky, baletky a diskotékové tanečnice, jak na parketech, tak od tyčí i celostěnových zrcadel, zaplňte svými těly plochy dávných spartakiádních stadionů a zacvičte rozkomíhanými bílými kužely, či předvedte jen pouze holými vypnutými pažemi nebo i s praporky držnými prsty na koncích paží vašich horních končetin, stejně jako olámanými větvemi listnatých stromů nebo za temnot rozžehnutými dvěma pochodněmi či párem baterek na každou jednu z případných dam!

Každá jediná, anebo i ve skupinách, namísto bezesmyslných diet hubněte poesii radostného psaní písmen několika druhů praporkových abeced, vynuťte jimi ze sebe alespoň pár pohybových názvů dávných C. K. nádraží!

V bezprostředních místech staničních perónů a nástupišť na trase od Břeclavi, stejně jako na pláži, v jakékoli tělocvičně nebo jiné kterékoli císařsky dávné železniční stanici!

Neboť pro jiné, taktéž bez nich, nemá můj příští příběh žádného významu.

Každý čtenář novin nebo časopisů se snad v nich již někdy setkal se článkem pojednávajícím o uzlovém písmu, jiní si už dávno, ještě jako malí skautiči, zapískali nějakou zprávu morseovkou.

Napíší-li jakékoli slovo, dejme tomu zde, ono samo nic neznamená, nedoplním-li je nějakým rozvíjejícím slovním poznáním.

Je na onom bezvýznamném zde ještě možný skřek, citoslovce, výkřik, nějaké náhlé jednání, například když na kohosi zrovna najíždí čelem metro, anebo vlak.

Praporek.

Námořníci z jedné lodi na druhou si předávají od nepamětna jejich vzaky světlý, praporky.

Ve všech těchto třech jazycích, na něž jsem zde prostřednictvím slov ukázal, jako i v mnohých ještě bizarněji jiných, lze předávat mezi znajícími dotyčnou řeč celé věty, odstavce.

roli. Pro důkaz odcituji ještě jednu pasáž popisující olomouckou přítomnost budoucího filozofa Wittgensteina tenkrát v tom válečném roce 1916, Kamera!, Klapka!, Můžem jít!

Akce!!!

Každá vskutku myšlenka má mytologickou hodnotu.

Rabínem Eliáškem vyzvána, Meg se tedy podvolí ještě jedné exkurzi místní minulostí, k níž stačí cestou i v poledne ztemnělou pasáží Edelmannaova paláce ukročit vpravo a vyjít po schodišti nad podestu se smradlavými popelnicemi a vedle nich naházenými velkými kusy odpadů, otevřít hned v prvním patře jícnu točitých schodišť nad kafilerijním pachem ony už napohled báječně široké bílé secesní dveře pamatující ještě původní Wittgensteinovy časy.

Náhle pohlížíme na autenticky středomořskou scenérii, neboť stačí, aby na střeše vnitřního dvora Edelmannaova paláce, díky pažím technikářů, rostly v kbelících přinesené jihomořské keře. Nad nimi, nad svislou zdí přímo před námi, zpoza střešních protilehlých domů jako nad promalovanou kulisou jevištního prospektu, vylézá hmotitý hranol navždy nedostavěné věže gotického kostela svatého Mořice.

Koukají otevřeným oknem z místnosti jakési dnešní kanceláře na scénu jak z italského středověkého obrazu, dnešní úřednice pracující uvnitř si dvojice nevšímají, jako by Meg s Eliáškem neviděly. Zatímco oni dva vidí na konci jejich pohledu u zdi pod protějšími okny na židličky u cukrárenského stolku sedícího šestadvacetiletého vojáka v dobové dělostřelecké C. K. polní uniformě s rukávy každým vespod po obvodu obšitým úzkým červeným prýmkem výsady jednoročního dobrovolníka. Vojáček cosi vpisuje do linkovaného sešitu.

– *Was mansich nicht denken kann, daruber kann man auch nicht reden*, – čteš při psaní, soustředěn na přesné znění myšlenky, C. K. dělostřelecký kaprál.
– *What cannot be imagined cannot even be talked about*, – opakuje s ním v neviděnu paralelně Meg.
– *Co nelze myslet, o tom též nelze mluvit*, – stejně neviděn a se stejně

samozřejmě naléhavostí totéž, tedy Wittgensteinem zrovna právě vymyšlené, odříkává česky i rabín Eliášek.

Synchronizovaný trojhlas připomínající pár taktů středověkého chorálu. Kontrapunkt řečové hry ve Wittgensteinově stylu.

– *Tuhle větu si přesně 15. října zapsal tady někde v Olomouci*, – *pronese Eliášek*: – *Marně se budeš ptát kde. Ale přísahal bych, že támhle tím směrem*, – naznačuje levicí.

– *Znám ji. Trochu pozměněna je potom tou poslední z Tractatu*, – *doplní Meg a zamyslí se*: – *V půlce října mu už musela být docela zima, škoda, že neznáme předpověď počasí*. –

– *Ráno zataženo, v poledne a večer již jasná obloha. Celý den beze srážek. Teplota vzduchu v 7 hodin ráno 6 stupňů Celsia, v poledne 18 stupňů. Foukal severní nebo severovýchodní vítr o rychlosti 1 až 2 metry za sekundu. Byla neděle*. –

Tak toho dne 15. října 1916, co se týče počasí, v Olomouci tenkrát bylo, shrnuto stručněji.

Jen co rabín Eliášek dopoví k herečce Meg Ryan předchozí repliku, dnešní rekonstrukci předpovědi jejich dávného dneška, do středomořské scény zrekonstruované před současným olomouckým oknem začne padat sníh.

Stále hustěji.

Až nakonec to všechno na pohled dávně krásné i náladě nostalgicky nenávratně vysokou vrstvou bělosti bezpaměti 95 let nemilosrdně zcela zasype a zastře do tvarů naším pohledům již nezřetelných bělostně vyřisovaných siluet.

[13.01.2012, 18:04]

Slyšiš-li mluvit

Čiňana, zeje k tobě
brána neznána.

Jak nahoře, tak i dole.

Co uvnitř časopisu, totéž bylo vysázeno i na jeho obálce, pokud si některý ze čtenářů nepovšiml.

Analogie tedy.

A s ní zase jinak zprostředkována Wittgensteinova tradice filozofa slov, řeči a jazyka.

První, kvalitou jen vstupní, monotematické číslo je hotovo, druhé na Wittgensteinovo téma před námi, každé zásadní jubileum by se totiž mělo připomenout důkladně.

Proto následující propozice:

Když Čiňan promluví

1/ Uzávěrka 15. dubna 2015.

2/ Příspěvky esejistické povahy do 10 stran týkající se Wittgensteinovy intelektuální tradice jakkoli autorsky viděné nebo zpracované, vycházející z libovolné jeho pasáže nebo souvislosti – se stejným zájmem jsou však vyhlíženy i nabídky jiných textových žánrů, případné realizace výtvarné se záměrem zpodobení intelektuálního faktu, komentáře k nim.

Vše splňující jedno společné či jednotlivé poselství: Ludwig Wittgenstein.

Na shledanou při jejich případné četbě i shlížení příště!

TEXT Ludvík Toman • ZLOM LPF • (CC) BY - NC

Redakčně tištěnou verzi časopisu Chron obdrží jen ti, kteří odevzdají tisknutelný příspěvek do budoucího čísla, nebo odměnou za příspěvek vyšlý v čísle minulém.

E-mail redakce: CHRON@POST.CZ.

Po dotazu na redakční e-mail bude sdělen den, kdy bude vyšlý Chron umístěn do nástěnky vedle GC3HCOZ na budově Konzumu Jaro (Nesvadbova 2, Praha - Modřany) k osobnímu vyzvednutí.

Adresa FB časopisu Chron: [fb.com/obcasnikchron](https://www.facebook.com/obcasnikchron)

Když posléze vyhlédneme ven na venkovní ochoz, vidíme Meg Ryan s Eliáškem, jak stranou od roztroušené skupinky jiných turistů obhlížejí město z nadhledu.

Po celou dobu pohledů na město znějí na ochozu slova závěru rabínaova vyprávění dávné chasidské legendy: – *Proto starobylá a ještě starobylejší evropská města, v nichž Židé bydleli, poznáš na první pohled podle toho, že nebe střež a fasád jejich domů je plné roztodivných věžiček. Každá z nich jako by byla dílčím místem sítě, jak na hracím plánu nějaké podivné obrovské nebeské halmy, nebo návnady. Lákadlem pro kohosi, kdo se pohybuje mimo. A my víme, že na proroka Eliáše, aby hned prvním bodem mohl vstoupit, a pak špičku po špičce pod patami kroků pobýval mezi námi, čím více věží, aby nám nablízku mezi námi co nejdéle vydržel …* –

Mimo jejich zájem simultánně na ochozu předčítá z notýsku čínský turista své společníci ony tři Wittgensteinovy věty o Číňanovi, datované do roku 1914.

如果听中国人说话，听到的是难以捉摸的咯咯声。懂中文的人却承认这是一种语言。同样，我经常不能察觉一个人的本性。1914

Když dočte, dobrosrdečně vyhlížející Číňan velmi zručně složí z listu vlaštovku a hodí ji proti městu.

Letoun se samozřejmě ihned odrazí od drátěných kosočtverců pletiva, jímž je celý ochoz vyhlídkové terasy obehnán.

Zohnut v trupu padne na dlažbu, v místě zlomeniny vyhrězne, čínské znaky původního textu jsou ovšem stále skvěle čitelné. Číňan k trupu přiklekne, zvedne v prstech vzkaz před oči, a co je z nápisu teď vidět, po jejich zvyku destilovat věštby ze všeho, co připomíná znaky, viditelné přechte.

如果听中国人说话，常不能察觉一个人的

Snad jsi, Moniko, někdy viděla nebo zažila, přesto ti připomenu, že na konci slavnostní večeře čínský vrchní, nebo hospodyně, přináší hostům tácek malých koláčků.

Hosté si berou každý jeden, a když koláček rozkousnou, uvnitř mají papírek s napsanou stručnou věštbou.

Ještě včera odpoledne jsem nevěděl, že mi samému to jako smysluplné znění připomínající předtuchu takhle báječně vyjde s pomocí pouhého neúčastného strojového překladače na Googlu.

POKUD SNAD NĚKDY USLYŠÍTE LIDI MLUVIT ČÍNSKY, ČASTO SI OSOBY K TOMU ODSOUZENÉ TOHO NEJSOU VĚDOMY.

Jsem zvědav, jak totěz, co se mi nabídlo jako univerzálně platné znění ve dvou řádcích nápisů na křídlech mnou pro pokus seskládaného papírového letounu, přeloží pan pražský sinolog Zádrapa, kterému jsem včera večer poslal totěz k louskání, s podotknutím, že obdobně náhodným pudem se v Číně po staletí podle tradic l-tingu předpovídá z mincí nebo nastříhaných stébel řebříčku.

Když účastníci vyhlídky projdou místnůstkou nazpátek, a procházejí dveřmi na chodbičku před ní, rabín Eliášek šeptem pronese: – *Existuje taková pověra, že koho si Wittgensteinův duch oblíbil, tak toho se nějak při odchodu dotkne. Soustřed se…* – A opravdu, na chodbičce Meg Ryan náhle ucítí, jako by ji cosi zezadu mrazivě objalo oběma přes stehna: – *Sáhnul si mne… Bylo to takový divně studený…* – svěří se vzápětí na chodbičce překvapeně.

Stejně podobně znejistěle se tváří onen Číňan, který před chvílí na vyhlídce předčítal. Dokonce překvapením vypísknul a teď se rozhlíží nejistě i provinile kolem sebe, zatímco jeho choť už viditelně pevně svírá rty kvůli těm všem nejspným manželovým trapnostem. – *Kam?* – zeptá se Eliášek.

Meg hereckou akcí předvede místo jejího kontaktu se zásvětím. – *Koukni se na toho Číňana, ten to zřejmě dostal taky… Životopisci si tedy oprávněně nejsou jistí Wittgensteinovou sexuální orientací.* – *It was Wittgenstein’s ghost, too,* – vysvětlí rabín Číňanovi příčinu.

Jeho manželka barvy sladkého kakaa, doposud jen přezíravě znuděna, hystericky neartikulovaně chrčivě vyjekne.

Neodvratitelní zvědavci, obdobně jako neúprosní nedůvěřivci i skeptici, si mohou podle mého vzoru čínské znaky dávného Wittgensteinova vzkazu zkopírovat a vytisknout, z listu složit laštůvku, bušit s ní v různých variacích pohybů a sil do zdi nejlíp betonové, a posléze z papírových vnitřností číst svoje věštby, obdobně jako činili haruspikové z útrob živých ptáků kdysi v antice.

3. Iracionální názory vedou k novým zkušenostem.

Předeslé tvrzení, mnou použité jako pobídnutí, vyslovil jeden z Wittgensteinových následovníků po jiných cestách oceánem jazyka, námořník plavící se dalšími moři jiných jazyků a řečí ještě jiných znakových a symbolových říší. Jmenoval se Sol LeWitt a je řazen mezi americké klasiky konceptualismu, zatímco jeho duše možná zrovna právě v onom teď našeho času paralelně proletává elegantně kluzným letem zásvětím v nedalekém sousedství podobně duchově řídkého astrálního těla tamtoho dávného kaprála.

Dobrý den, omlouvám se za zpoždění, ale neměl jsem teď moc času na luštění hádanek. Text, který jste správně vypreparoval, v českém překladu zní asi takto:

Pokud uslyšíme Číňana mluvit (…)

často nejsme schopni rozpoznat XY (jednoho) člověka

Druhá věta působí neukončeně, vypadl tam přívlastek, který supluje tím XY.

Srdečně zdraví

Lukáš Zádrapa

Jedna intepretace zlomku směřuje k předtuše nebo předzvěsti, druhá jako byla digestem, slisováním, původního znění, koncentrovaně zachovávající reprodukcí původního smyslu.

Obě tyto varianty přitom vznikly na základě naprosto nepochybnitelně racionálních postupů, obě vyjadřují či nesou významově plnohodnotný zřetelný a opodstatňující se smysl.

Pokud se přikloní k nabídce první, předtuchám a nápovědím, případná zájemkyně se s nimi může setkat i v každé z dalších podobných příhod splétajících děj toho již letmo představeného literárního scénáře hraného filmu s herečkou Meg Ryan v hlavní

Nějakou chvíli to sice trvá, nežli se takové zprávy k jejich adresátům dostanou, vnějšími okolnostmi často zkomolené. Přesto jsou cílenému příjemci srozumitelné, následně jemu použitelné k poznání i sebepoznání, obdobně jako k interpretacím, výzvám anebo výkladům.

Ovšem pouze pro jedince, kteří takový jazyk, případně řeč, znají, a svedou předávanému rozumět.

Proto i tato povídka není učena všem, kteří se uvolí ji číst. Naopak, míněna je pouze k těm z nich, kteří jí budou rozumět jako jazyku s účelem svého druhu.

A co v souvislosti znamená ono vyřčené rozumět?

Že oni sami, tedy čtenáři a čtenářky, kteří jí opravdu rozuměli, budou v činnostech, předmětech, příbězích i dějích povídkou popisovaných sami posléze pokračovat, přečtené dále v jakýchkoli navazujících souvislostech rozvíjet.

A svoje dosavadní zkušenostmi vlastními jejich souvisejícími aktivitami dokonce i v příštích časech doplňovat a bohatit.

Kdo následně neučiní, neporozuměl. Jinak je tato povídka již nyní mrtva – a oni, jak doposud, s ní.

Jsou ovšem i jiné jazyky, například ještě jinak nepísmenné, jimiž lze poslat zprávu, dokonce velmi úpěnlivou, viz například příklad modlitebního růžence, tedy praxi dnes zapomenutou i těmi nejstaršími ze zdejších babiček.

Jindy je se možné setkat i s jazykem vznikajícím z úle náhodných sestav vykládacích karet či jiných obdobných komunikačních prostředků bohyně Štěstěny, kterou jako Fortunu znali již staří Římané.

U této skupiny jazyků plynoucích ze setkávání se s božstvy nebo magií bych rád setrval v příštím vyprávění děje jedné loňské letmé prázdninové příhody připomínající rozvíjení teorie řečových her Ludwiga Wittgensteina, když v její souvislosti mi před mysl jako příklad neodbytně vyvstávají podoby těch různých domorodě cizokrajných náhrdelníků sestavených z peří, zubů, korálků a jiných podobných sortimentů navlečených na stéblech trav či zvířecích žíních v přesném a od časů pradávných předků nezměnitelném pořadí, a jež jsou i dnes, byla-li v jejich vzhledu i účelu věkovitá závazná pravidla dodržena, stále velmi účinnými i osvědčenými nástroji při komunikaci s démony a jinými zázvětními bytostmi.

Z těchto důvodů bych příštím dějem rád setrval v okolí takovýchto řečových praktik, při nichž i sebemenší záměna pořadí kousku dřívka se zcela jindy běžnou bobulí nebo věkovitě vyschlou mušličkou může mít za následek ihned závažnou závalu na dosavadním hladkém běhu světa, popřípadě třeba přímo čísi újmu, neštěstí, až po hraniční smrt.

Proto poznovu připomínám, že jen pouze pro nemnohé může příští příběh nabýt významu.

Inu, s jakous takous jel jsem onehdy z Rakous rychlíkem v dlouhém vagónu v oddělení pro čtyři osoby osamoceně sám, zrovna někde před hranicemi jsem doklepal předešlé odstavce na klávesnici noutbuku položeného na kolenou, nohy pod ním překřížené, aby se mi stroj při nějakém náhlém záškubu ze stabilizované polohy neusmekl a nepadl na celokovovou podlahu z pancéřové ocele.

Potaženou sice navenek nějakým tím hnědožlutým gumolitem, ale

Povídka z poznámek na Wittgensteinovo téma

naráz o pevnost kovu i jen z níže kolen by citlivý elektronický vnitřek určitě nepřežil.

Dělávám to takhle vždycky, když začínám scénář, jehož téma se mi prozatím jen tak klube, spoléhaje, že mezi slovy vysypávanými prozatím jen maně či naprázdno searáz náhle objeví nějaká ta perla osudové nápovědi, kterou se všechno příští v celé délce navazujícího děje naprosto samozřejmě rozhodne.

„Je zde místo?“ Ozvalo se náhle mi napravo za zády a podél mého pravého ramene proletěl zpoza mne v oblouku polovysoké hladiny směrem k protějším dvěma sedadlům mého prázdného oddílu turistický batoh.

Taková letmá skvrna v barvě zhruba v půli stupnice vzorkovnice odstínů všech šedí světa řezaná rozmazaně vínově červenými souvislými plochami. Všechno vyvedeno v umělé hmotě, uvědomoval jsem si současně zhruba ve stejnou chvíli, když tato část dívčího cestovního kostýmu koupená někde v obchodě s potřebami pro sportovce dopadla na plochu pravého ze sedáků oněch dosud dvou prázdných sedadel naproti mě.

Ovšem sama dívka přináležející k batohu mne s noutbukem na kolenou ohleduplně obešla, cestou v letmém předklonu poodsunula levou rukou ležící batoh ještě blíže k vnějšímu okraji sedadla a usedla vedle něho pravým bokem k oknu, tváří ve směru jízdy, co musím zdůraznit hned na úvod jako pro příští děje obzvláště významné.

Bez dalších slov jakoby cosi vyhlížela z okna vagónu soupravy, která jako rychlík směrem na Ostravu prozatím pořád stála u jednoho z perónů bředlavského nádraží.

První, co mě na nové spolucestující upoutalo, byly její rty. Měla je takové divně, řečeno stručně, neboť tvarově byly příliš složité k pouhému obhlížení, natož k popisu.

Jevily se mi jako houba, vyvstávaly mi v pocitu jako nějaký amébovitý mořský živočich. Nebyly nijak přesně vykrajované, nemanifestovaly navenek žádný ostrý rtí tvar, abych tak řekl, tedy napsal, když rozlohou mi připomínaly cosi jako plochu nějaké vláčné přísavky.

Moje prvotní podezření letmého pozorovatele jsem shrnul do pocitu, že původně byla postižena nějakým poporodním rozštěpem rtů, jenomže jsem nikde na jejich obrysu neviděl sebekratší jizvu.

Vlastně to jsou docela zajímavé rty, kdoví, jak by asi vypadaly před kamerou, a možná, že právě tou rozsáhle přiléhavou houbovitě vláčnou plochou mohou být jako rozprostřený jemně vlhký samet naopak velmi příjemně líbací.

Moje nová spolucestující se mi proto stala sympatickou, vlak jeho všeželezným tělem nadvakrát šknuln, a my se vydali od jihu směrem na sever.

A právě v té chvíli došlo k našemu druhému společnému kroku, jenž způsobil zcela samozřejmý pohyb jejích dvou prstů směrem k horní modré pravé kuličce jejího náhrdelníku docela pyšně svěšeného na dvou docela hezkých řadérkách velikosti zhruba dvě, pokud však cestovala bez řadáře, tak zřejmě tři.

Poněvadž kuličky samy měly každá v průměru tak na palec a při odhadu, že jich bylo navlečeno za sebou dobrých třicet, ne-li víc, už pouhá celková váha nepředurčovala tuhle ozdobu pro účel běžně všedního nošení.

Dívka dvěma prsty kuličku zvedla a s pohledem z okna nazpátek ji zcela nesoustředěně táhla po žluté vnitřní šňůrce až k rameni, překonala mírné pohoří svaloviny nad pravou klíční kostí, kde ji za osvaleným vrcholem nechala docela volně padnout do neviděna za zády.

Pohyb to byl účelem velmi zajímavý, průběhem překvapivý a jeho traektorie docela nečekaná, smysl zcela nesrozumitelný, důvod mi naprosto záhadný.

„Co studujete?“ zeptal jsem se dívky naproti zcela mimoděčně.

Ovšem otázkou, která nemůže nikoho urazit.

- Medicínu.
- Po prázdninách půjdu do čtvrtého. Ale teď jsem měla na půl roku přerušeno. Nevyšel mi kredit.
- Co potom?
- To myslíte jako obor?
- Hm.
- To ještě nevím. Asi psychiatrii. Anebo zkusím oftalmologii.

Poslouchal jsem odpovědi jenom tak napůl, zcela fascinován pohyby jejich rtů.

Mluvila-li, tak s každým jejím vyslovovaným slovem jakoby z doposud čisté linie přímky, řízeny nějakým viditelným kmitočtem, rty v jednom růžku se začaly ze stavu jsoucí čáry postupně zakrucovat jakoby do tvaru lastury anebo kornoutu.

Ten proces průběžného vizuálního dění se každého jejího slova prozatím nejsem schopen přesněji nebo názorněji popsat, ale doufám, že se mi v průběhu příštího vyprávění zdaří kterési ještě přesnější přirovnání, vždyť přece popisujících řádků je před námi nejméně do Hodonína ještě dost.

Kdesi, možná v kterési dávné perské básnické knize, se uvádí slovní obraz dívky s ústy tvarovanými jako květ růže, všimněte si i v tomto případě fascina-ce oním několikerým vnitřně dostředivým organickým zkroucením.

Jen tak mimochodem mě s příležitostí napadají zpomalené filmové záběry zdánlivých vln ploutví podmořskou vodou skoro nehnutě klouzajícího rejnoka. Anebo, jak se ale ten živočich vlastně jmenuje?, zřejmě asi medúza, tak tedy zážitek souběžného vidění zcela průhledného rosolovitého těla v pulsujících pohybech uvnitř se přelévajícího a současně navenek zpomaleně stoupa-jícího jako živočišná celost nazelenalou slanou vodou vzhůru.

Jakousi pocitem podobnou nezemsky beztělnou věc nadnášenou obklopenou tekutinou uvnitř válcovité skleněné dózy mívával stát na levém vnějším rohu pracovního stolu básník Miroslav Holub.

Nikdy jsem se nedozvěděl, jestli se úmyslně potměšilým úskokem tohoto mikrobiologa nejednalo o zcela samozřejmě zveřejněnou shloučenou mazlavě rosolovitou kolonii možná nepozemských hlenek.

Expres mezinárodního rychlíku uháněl s mírným svistem uvnitř vagónu vysluněnou odpolední krajinou, jednou zastávkou jsme mezitím projeli, přibý-vající domky podél tratě věštily ves příští.

Dívka naproti si opět sáhla dvěma prsty k horní kuličce náhrdelníku.

Á, sakra!

Krapet jsem se předtím přehlídnul, zřejmě kvůli těm jejím rtům!

Jakoby je vezla s sebou schválně, aby mátna přihlížejícím pozornost!

Přece to bylo úplně jinak, fázoval jsem si její předešlé akce jako filmový animátor od té chvíle, co přede mne s takovou samozřejmou rázností poho-dila ten její šedě vínový dívčí batůžek.

Krok první: sedla si k oknu, předtím pravou rukou odsunula tuhle bagáž na vedlejší sedadlo, odfrknula si kolmo podél nosu vzhůru do levé ofiny.

Ahá, tak to je ten moment, co mě měl zmást, ona pohybující se jiná zvláštní vlhká našpulenost veškeré masitosti jejich rtů, jež mě měla v mém případném pozorování odlákat!

Tak to teda, paninko, ne…

Krok druhý proto rekonstruuji s mnohem větší pečlivostí, zdánlivou veli-kost jejich případných ňader tentokrát naprosto pomíjím.

Vždyť ona si k tomu krku pro modrou kuličku přece sáhla, ještě když jsme stáli na břevclavském nádraží!

Jestli moje rekonstrukce má nějaký věcný význam, rozhodni se proto vzápětí při průjezdu ihned příští stanicí!

Protože názvy zdejších zastávek znám, Moravská Nová Ves, čtu zakrátko pro jiného jen letmý řádek písmen na mihnoucí se bílomodré ceduli drážního návěstí.

Souběžně sleduji dívku přede mnou, jak si sahá ke krku a dvěma prsty posunuje vzhůru po žluté niti levé strany náhrdelníku tentokrát bílou, bílou!, kuličku, aby ta vzápětí zmizela za krkem v neviděnu…

Moment! Moment! Vraťte mi ten film!

Vždyť kulička přece nemizí v čímsi zastíněném viduprázdnu jako v kouzlu nějakého pouťového čaroděje, nýbrž se vzápětí objevuje na druhé straně krku a klouže po žluti provlečené niti dolů, když se náhodou nechtě zachytí o lem výstřihu žlutého trička, nebo zadrhne za krkem, červeným nehtíčkem se jí dolů trochu jemně dopomůže, jakpak to tady napravo teď máme?

Úplně nahoře zrovna spadlá bílá, pod ní červená z břevclavského nádraží, když jsme se rozjžděli, pod ní koule kulička modrá, pod ní jiná stejně modrá, tedy dvě modré v současnosti nad sebou, takže plyne, že když modrá byla na začátku dnešní jízdy, modrá se taky nutně objeví na samém konci.

Jedna koule kulička, a jak dívčina svedla zmásti chlapička!

Had požívá svého vlastního hada přece!

Uroboros!

Zvláštní živé nákrční hodiny zpodobující nekonečný kolotoč dílčích za-stavení času naší pouti z lůna jedné věčnosti do dělohy druhé opět věčnosti.

Její rty přece nejsou, nežli zevní vagina!

Když už mým popisem všechno potřebné známe, vážení rozhlasoví posluchači, holedbám se, počkejme si při chvilce tiché rytmické hudby pražců a železa do příští železniční stanice, co za poznatek nám napoví losování další kuličky, tentokrát je na řadě k cestě vzhůru zleva a pak dolů po tobogánu zpoza jejího krku kulička opět bílá, tak toho ses určitě nenadála, ty přede mnou rovněž s netrpělivostí vyhlížející taky tam ven z okna pádícího krajinou, jak je na tebe políčeno, maličká!

Proto zde, na konci těch všech předešlých zpřesňujících oprav tohoto mého o měsíce pozdějšího klávesopisu načatého pár dnů před Vánoci, mohu shrnout ke čtenářčinu případnému poučení: psaní, milá paní, tak to je toliko samé lhaní, a ještě se to ze všech stran nalétávajícími motivy do výsledných tajuplných smyslů rýmuje.

Poněvadž tímtéž oba zaujati, já i dívka již společně míjíme železniční za-stávku s názvem Lužice, podle počtu chaloupek to místo nijak veliké nevypa-dá, ale přesto může přinést rozuzlení, Betlém přece také nebyl tím největším městem v dávné Judeji, cítím se být soustředěn a napjat, jak pozoruji svoji soupeřku, jaký trik zase na mne nachystá, anebo ne?

Povídka z poznámek na Wittgensteinovo téma

pevnostního města Olomouce, aby zde absolvoval půlroční kurz na dělo-střelecké důstojnické škole, pouhý kaprál mezi samými lajtnanty a majory!

Do Olomouce dorazil Wittgenstein 1. září 1916, a pokud se kte-rýsi čtoucí zajímá, jaké bylo toho dne v městě počasí, tak prosím, zde je pár údajů a čísel vypsanych ze starobylých meteorologických záznamů:

Prvního až třetího září a také pátého září bylo zataženo, třetího a pátého září se srážkami. Teplota vzduchu se v první dekádě září pohybovala mezi 9 až 24° C. V neděli 1. září bylo v poledne naměřeno 16,2 stupňů. Začátkem září toho toku bylo poměrně větrno, vítr foukal od severu a severovýchodu.

Odjezdy vlaků C. K. Severní dráhy z Krakova, hlavního města Haliče: **6.20, 10.35, 10.45, 8.25, 8.35, 7.04, 2.02, 6.10, 10.00, 10.12, 2.45, 2.55, 6.35**

Příjezdy vlaků do stanice Přerov ze směru od Krakova:

1.34, 3.08, 3.20, 2.58, 3.31, 2.35, 7.08, 8.48, 1.02, 5.25, 5.35, 7.14, 7.24, 8.14

Příjezdy vlaků C. K. Severní dráhy od Přerova do Olomouce podle téhož jízdního řádu platného pro období zimních měsíců let 1916 až 1917:

2.18, 5.46, 7.05, 9.33, 11.11, 2.04, 8.07, 11.35

Železničářský den se tenkrát dělil na půlky podle dvojích dva-náctihodinových kruhů rafiček. Čas se tehdy zapisoval, četl i prožíval zcela jiným způsobem, jenž je nám dnes v návaznostech i jen pouhých vlakových přípojů osobní vozby sotva srozumitelný.

Údaje o grafikonech případných pravidelných ešalonů vojenských transportů na těchže tratích jsou již zcela nedostupné – proto byť jen na hodinu přesný čas příjezdu jednoho anonyma tenkrát do Olomou-ce lze již jen velmi obtížně doložit.

Naprostá tehdejší běžná, víceméně všeobecná, srozumitelnost se i na stránce dobového jízdního řádu časem změnila v dnešní jeho jen již grafickou čínštinu, z níž se srozumitelně vymykají a trčí stále tatáž stejná kilometráž a názvy aglomerací lidských sídel jako svého druhu archetypy.

Všechno se změnilo, pouze koleje srostly zcela samozřejmě s kra-jinou i zemí do mýtu.

Co se týče filozofova zápisníku jako zdroje faktů nebo alespoň účelné pomůcky k verifikaci dohadů, dne 1. září 1916 zůstal bez záznamu.

Jako jednoroční dobrovolník měl pouhý desátník Wittgenstein oproti běžným poddůstojníkům jednu výhodu. Nemusel bydlet s muž-stvem v kasárnách. A proto si ihned sháněl v Olomouci bydlení, na případné výši částky činže mu nezáleželo, jako syn ocelářského mag-náta patřil k nejbohatším mladým mužům celého C. K. mocnářství.

Proto není divu, že zatoužil po místnůstce úplně nahoře pod špicí gotické věže olomoucké radnice, ovšem zde mu ani vojenská odvaha a otcovy peníze nebyly nic platné, narazil totiž na berana ro-dem z Hané, olomouckého městského ponocného, jenž odsud z výše o nocích pozorovával město, zdali v něm někde nevzplálo, nebo, ne-dejbože, nehoří, a o svůj klid, vyhlídku, romantiku i azyl vysoko nad městem se s nikým ani za poplatek dělit nechtěl.

Přesto jejich vyjednávání muselo být hodně urputné, poněvadž zde po něm vytrval jakýsi místní duch, jehož zpřítomňování si v let-ních měsících může ověřit každý zájemce, vždyť po celé dny co hodi-

Když Číňan promluví

nu se dřevěnými schody vydávají nahoru skupiny zevlounů vedených malou, mladince mile pihovatou průvodkyní.

Toho dne jsem v Olomouci fotografoval celé dopoledne, jak i poslé-ze málem až do večera, jen v poledne jsem si sám s průvodkyní odskočil nahoru.

Průvodkyně byla mladá a obzvláště mile pihovatá, každý si může i její existenci osobní návštěvou ověřit, již při pouhém vstupu před místnůstku jsem měl pocit, že se uvnitř cosi uděje.

Fotografoval jsem interiér ze všech možných pohledů a úhlů, byť na něm nic není obzvláštního, poněvadž na pohled jeho vizualita dřevě-ných ořezávaných lavic zamrzla někdy v dobách Aloise Jiráska.

Napohled se tedy uvnitř nic neudálo, na chodbě před místnůskou mě ovšem při odchodu cosi studeně objalo zezadu obouruč přes stehna, ona mladá průvodkyně jdoucí přede mnou to v žádném případě nebyla.

Rozuzlení mé předtuchy nastalo až potom při náhledech v nout-buku: všechno, co jsem nafotil na věži, bylo tak nějak divně neostré, zatímco ostatní záběry pořízené jinde v průběhu celého dne neměly ani chybičku.

Koukal jsem se na ty zmetky, litoval námahy a snahy, a přitom koumal, jaký mi je tu poslán vzkaz, jak bych měl nezdaru rozumět, poněvadž o náhodu nebo nějakou mou zásadní autorskou chybu se jednat nemohlo.

Nakonec mě opravdu cosi naprosto nepředpokládaně ponouklo, já zatímni šedáky obrátil každý do negativu, v této podobě, v jakémsi všechno probarvujícím modrošedém tónu, začaly vypadat skvěle, do-konce ve vnějším pocitu jakési snové atmosféry věrohodněji popisovaly i charakterizovaly prostředí.

Jakoby se vlastním opakem, zneživotněním, staly simulakrem, po-hledem z druhé strany, zrcadlem reality.

Obdobnou zkušenost se zhmotňujícím se Wittgensteinovým olo-mouckým duchem zažila při její loňské prázdninové návštěvě i ame-rická herečka Meg Ryan, dovoluji si její zážitek popsat formou citátu z literárního scénáře připravovaného hraného filmu – tedy v jistém smyslu žánrově stylově, filmově, vždyť si sem přece tenkrát do Olo-mouce odskočila na pár hodin z filmového festivalu v Karlových Va-rech, jehož byla čestným hostem. Obzvláště filmovanou celebritou, jak si zejména každá čtenářka filmových rubrik jistě ihned vzpomene.

Kamera nejdříve pohledem postupuje interiérem místnůstky pod vr-cholem radniční věže.

– *Tak to je ta místnost, kterou si chtěl Wittgenstein najmout na celý půlrok pobytu, – s rozmáchlým gestem poučí anglicky těch několik návštěvníků pihovatá průvodkyně.*

– *Poněkud malá na tak velikého filozofa, – zavtipkuje rabín Eliášek, který dělá hvězdě doprovod.*

– *Na jednu stranu takový romantik, a v díle tak neúprosný racionalista, – dodá Meg Ryan.*

– *A přesto ponocného, strážce věže, neumluvil, logika a záměr někdy nestačí, – shrne průvodkyně věcně.*

– *Strážce věže, – probeře se z přemýšlení větou v angličtině jakýsi Číňan, který je tu jako návštěvník nahoře s nimi: – To je jako název povídky, jak od Kafky. –*

A předešle řečené ještě jednou zopakuje čínsky své manželce, velmi pohledné mulatce.

– *Ten přece napsal Strážce hrobky, der Grafbewaker, – s chrčivě skřípa-vými německými rrr napomene manželza poněkud znechuceně i odta-žitě Číňanova choť anglicky.*

Trnová zlatá koruna. **Holubice čistá**. **Světice**.

Účelovou selekcí tak vznikl výsledný **thesaurus svého druhu**, při sledování jehož položek pozorný pozorovatel zpozorní i jinak.

Neboť se zde setkává se slovní zásobou řeči složenou zejména ze substantiv a **víceméně oproštěnou od sloves**, a tím s nástrojem málo činným. A tedy, podle pravidel žánrů, sotva vhodným například k básněni.

Neboť například příběh, epika, je dění. Činnost od místa k místu.

Přesto, v minulé ukázce přesně čteno, je v něm následně možné popisovat lidské okolí ve stavech dějící se svátostnosti připomínající extatické stavy barokově mariánské.

Mnich svatý Štěpán, světec, boří les budov. **Srby, Poláky**.

Pohled úžice. **Moravský písek**. **Písek**. **Výheň písečná**.

V souvislosti s původními názvy jako instrumenty vzpomenu jistou archetypálnost, pro niž i následné autorské výtvary v řeči z ní vyvozené nejčastěji sdělují cosi jako barbarismus, primitivnost, pohanskost, rurální kořennost. Nelze zastít ani jakoukoli následnou umělou pseudořečí, že jména míst vznikala hodně dávno před naší historií...

Stříbrné hory. **Kamenec**. **Svor**. **Oloví**. **Slaný křemenec**.

Jazykem, byť by byl nejorwelliádnější (vy-

vozeno za slova orwelliáda), nic prapůvodního nezapřeš.

Kteréžto povzdechnutí myslícího přivádí ke dvojímu souvisejícímu úsudku. K vzpomínce na jazyky abordžinců a nebo ještě lépe těch, co s konstituováním všech dodnes používaných jazyků a řečí v dávnosti 40 000 let před našimi časy začali. I jejich slovní zásoba se zřejmě vyzoovala z předmětnosti (jako věcné jevovosti obklopujícího světa), na co bylo lze ukázat, neboť k popisu či sdělení činností bylo domorodcům nutno dojít k intelektovým dovednostem vyšším, asociativně, například, jinším – obdobně jako čtenáři v tomto dnešním případě.

Haiku, v nichž k ukázce popisuji mi okolní svět, jsou dlouhá staletí ustanoveným kánonem, syntaxí svého druhu. Jimiž se i přes nejpřísněji závaznou povinnost tříverší v nepřestupitelném počtu slabik 17 (5-7-5) zcela snadno a s lehkostí vyjadřovat lze.

Červená voda. **Ostrá**. **Česká**. **Višňová**. **Řež**. **Šlapanice**.

Navíc, abych si autorskou situaci ještě ztížil, stanovil jsem si ještě jedno katovské omezení: názvu, jako slova v tomto jazyku již jednou tebou použitého, je ti zapovězeno užít znovu, byť by jen i pouze podruhé.

Heřmanova huť. **Karlovy vary**. **Sudkův důl**. **Havlíčkův brod**.

Česká ves. **Bazén**. **Černovír**. **Křeč dívčice**. **Bahno**. **Hnátnice**.

Kdo mému tvrzení neuvěřil prve, myšlenkově snad dospěl po předešlé ukázce. V pravidly

středověkými Japonci pevně kodifikovaném systému je možné jazykem původně názvů železničních stanic vyjádřit cokoli: od banality jako popisu důvodů a průběhu běžné české hospodské pračky štamgastů posílených červenou vodou, tedy vínem, až po tristní bilanci shrnující reálné lidské výsledky procesu onoho třesku velké privatizace.

Včetně jakže(!) čtenářsky oblíbeného syžetu bulvárního článku.

Ve stejně názorném tónu podáno, nikoho snad potě nepřekvapí, že takovýto způsob básnění by mohl nabýt v běžné všední praxi i funkci čehosi jako průvodce nebo bedekru.

Vzpomenuté již České dráhy nabízejí víkendové slevy nebo zlevněné supinové jízdné, stačí se informovat v pokladnách.

Horní háj. **Černý kříž**. **Heřmánky**. **Široká niva Záhoří**.

Představte si, jak by utužilo zdejší rodinné životy, kdy by po celý týden jejich jednotlivci básnili, jak zde byli navedeni. A o víkendu se potom podle podobného itineráře v žánru vydali, nádraží po nádraží z řádků jejich básně, na trať. Do krajin širokoúhlých pohledů, dávno zapomenutých vzpomínek a táhlých stesků paměti.

A pro ty, co třeba radši jezdí na kolech, mohu zprostředkovat jinou svoji zkušenost – haiku tvořená v jazyku názvů ulic jednoho jediného města.

Sám jsem to zkusil ve dvou jazycích takových dvou měst, samozřejmě, i takový úmysl podvkrát velmi činně, a představivosti velmi účinně, fungoval.

Proto se redaktor tohoto čísla jmenuje FB identitou Li Po Fung.

Možná už si je švitorka vědoma, že ji sleduji, a proto nedokážu rozhodnout, nakolik bezprostředně teď táhne následující kuličku dvěma prsty pomalu nahoru, s možná předstíranou nesoustředěností po boku obliny řadérka, přes výstřih trička, moment, vždyť to její tričko přece není vůbec žluté, nýbrž zcela samozřejmě vínově fialové, po nové barvě zpřesňující vyprávění přes tentýž podélný hrbol klíční kosti mezi dvěma doruda nalakovanými nehty až ke krku...

– Proč tentokrát bílou?

Podívala se na mne překvapeně a opatrně nejistě, proto svůj údiv zjevně nehrála, jak především svědčil její dolní ret, který si zevnitř skousla jako každá jiná obnažená dívka přistižena v náhlých rozpacích.

– Proším?

– Proč teď byla na řadě zrovna bílá kulička? – naléhal jsem.
– Vás to zajímá? – odpověděla mi poveseně s nehranou upřímností ona.
– Pozoruji vás kvůli tomu už od Břeclavi.
– Fakt? – udivila se naprosto bezelstně: – A co byste teda chtěl vědět?
– Jak to teda s těmi kuličkami je.

– Odkud mám teda začít?
– Proč v Lužici bílá kulička?
– Říká se v Lužicích. Zastávka.
– Proč Břeclav červená?
– Důležitá železniční křižovatka. Každá mapa ví.
– Jasně, rozumím. A co ta modrá?
– Začátek celé trasy na našem území. Kdysi tam za bolševika stávaly v borovicovém lese strážní věže. Rychlíky musely zastavit a začala poslední prohlídka se psy.
– Byla jste se tam podívat?
Kývla na souhlas hlavou s mimickým výrazem ukázněné kreslené seriálové myši.
– Je to tak pět kilometrů dolů pod Břeclaví. Pěšky. A jde se přitom okolo minového pole.

– Cože?
– Dvakrát. Tam a nazpátek. Taky mi cvakalo.

– Na to, že nemáte ani metr pětadesát, jste docela slušná turistka.
– Jít to ještě podruhé, tak bych si už určitě vzala někoho s sebou. A taky ti tlustí Rakušáci na kolech jsou tam na cestách mezi stromy docela dotěrní. Ještě štěstí, že německy neumím, – usmála se přes ty svoje divné rty ve tvaru korálově zbarvené podmořské sasanky.
– Tak proto jste přistoupila v Břeclavi.
– Hm. Ještě mám trochu zabahněný boty, i když jsem si je tam v lese i na nádraží otřela.
– Není to vidět.
– Ale přesto ten smrad tamtoho bahna cítím i tady.
– Ti, co tenkrát utíkali, museli být hrozně rádi, když jim obdobně zasmrdělo teprve potom tam až za čárou v Rakousku.
– Neumím si tamtu dobu vůbec představit, – odpověděla mi bezradně a zahleděla se z okna.

– Podle vaší přístí červené kuličky soudím, že se blížíme k Hodonínu, – řekl jsem k jejím ramenům.

Otočila se, rty se jí ve sdílném úsměvu zase přelily, do hmoty o barevnosti vína.

Povídka z poznámek na Wittgensteinovo téma

– Jasně. Přestupy na tři strany. Z hlavní trati do Brna i do Uher. Místo, kde bylo možné napojit vojenské koně.

Oči měla leskle šedohnědé, teď to vím.

– Jak napojit? To jako vagóny s nimi na konec vlaku?
– Ale ne. I když vlastně taky. Ale já myslela vodou, přece. Jak sem s nimi jezdívaly vojenské transporty nahoru tenkrát do Haliče na frontu.
– Za které války?
– Přece za té první. Máme od ní letos zrovna sto let.

Zahanbovat mě více nemusela, sám jsem se cítil ve své nepředvídavosti dostatečně přistižen a zadeptán takovou samozřejmě sebevědomou cáckorkou mladší o dvě dvacetileté generace.

Proto jsem přivítal příchod nažehleného průvodčího. Podal jsem mu svoji dvoulistovou mezinárodní jízdenku, nechal si platnost vložky její vnitrostátní jízdenky odpísknout úředním strojkem v koženém pouzdře. „Děkuji, šťastnou cestu.“ Ona mu odnaproti podala jízdenku svoji, ještě průkazku. „Hezké prázdniny,“ popřál, když i jí vracel po pípnutí ověřené cestovní doklady nazpátek.

Mohl bych být naprosto přirozeně jejím dědečkem.

Když pod vlakem v předzvěsti neštěstí nekřupají koleje, v kupé se povětšinou nic neděje.

Stačí z nudy zatáhnout nosem, dlouze a pozorně pomalu, žádnou výraznou vůni neucítíš kromě takového namoklého umělohmotného smrádku vinoucího se z čalounění za zády.

– Tak jak to teda tenkrát bylo s tou vojenskou vodou?
– Ona nebyla vojenská, byla nádražní. Tedy stejně erární, jak ti vojáci. Oni měli s sebou kýble a na každém prvním perónu bylo ve zdi umyvadlo s tekoucí vodou. Na malých stanicích nejméně pumpa.
– To jim přece muselo trvat hodně dlouho.
– No právě. A proto se koňům brala voda na nádražích, kde měli granek.
– Cože?
– Granek se tomu, aspoň myslím, říkalo. Takový ten otáčecí chobot z plechu na vysoké pumpě mezi kolejemi, kterým se jindy lila voda do tendrů lokomotiv. Které přece byly na páru.
– Tak to si tedy s těmi kýbly moc nepomohli. Při chytání vody z té výšky se jim jí přece muselo hodně vycákat.
– Jenomže oni to měli vykoumané, poněvadž vojenské transporty po sobě jezdily co dvacet minut. Na nádraží byl takový chlap, který měl na vozíku veliký sud. S tím zajel pod chobot, tyčí ho posunul nad nádobu, napultil seshora vodou. Chvilí počkal, ten veliký trychtýř zase odsunul, aby vodu mohly brát i lokomotivy, s vrchovatým sudem se vrátil na nástupiště a potom už jenom čekal, jak přesně strojvedoucí k němu vagon s naloženými deseti koňmi dobrzdí.
– Takže na perónu museli být na tu vodu dva. Jeden pro vlaky tam, a druhý pro ty nazpátek.
– Stačil jenom jeden. Koně se z války nevracejí.

– Vás zajímá historie?
– To ani ne. Ale mám ráda tu dávnu romantiku.

– Takže vlastně na těch vašich korálech nic zajímavého není, pouze něco

KDYŽ ČÍŇAN PROMLUVÍ

O pár měsíců nebo jen dnů dříve nežli se posléze na začátku srpna 14. roku nechal Ludwig Wittgenstein dobrovolně odvést na haličskou frontu, zapsal si do notesu tuhleto známou větu:

Slyšíme-li mluvit Číňana, máme sklon považovat jeho řeč za neartikulované chrčení. Ten, kdo rozumí čínsky, v tom pozná jazyk. Právě tak nepoznáváme často člověka v člověku.

Možná tuto větu napsal až na frontě, kde se mnohokrát vyznamenal v první linii, když v předpolí sloužil jako snadný terč nepříteli a současně

císaři coby pozorovatel smrtonosné přesnosti palby C. K. baterie polních houfnic.

Jako budoucí filozof se tak mnohokrát setkal s krvavou smrtí na pouhé centimetry od sebe, sám však měl štěstí, celé měsíce, vystaven před zákopy vstříc střelám i střepinám šrapnelů obou bojujících stran, zůstával nezraněn.

Za odvalu byl povyšován, vyznamenán zlatou či jen bronzovou medailí a dokonce jako pouhého jednoročního dobrovolníka v zanedbatelné hodnotě narychlo povýšeného desátníka jej velitelé odeslali z Haliče do zápolí

Železniční haiku - drobná esej / Když Číňan promluví

jako statistický diagram. Žádná magie.

– To byste se divil, někteří se mě vyptávají, hlavně tady na Slovácku takové ty starší babky, co je to za divný růženec.

- Vy s tou ozdobou sem jezdíváte denně?
- Teď o prázdninách jsem se rozhodla každý den. Ale jenom dva týdny. Jak dlouho platí ta prázdninová slevová jízdenka za tisícovku.
- Sama?
- To ani ne. Poněvadž byste fakt zíral, co já mívám nápadníků. Chlapi, kromě snahy se s každou hned vyspat, jsou totiž strašně zvědaví.
- Něco jako já?
- Vy jste se mi ještě nenabídnul.
- Ale související znalosti taky žádná sláva.
- Podstatný je aspoň upřímný zájem o hod diskem, jak říkával tamten Kubertééén.

Všechny ty náhrdelníky nošené pod krkem, ve vlasech nebo jako znamínko na čele měly původně jiný účel, nežli jim přisuzujeme dnes.

Obdobně jako barevné peří ptáků, snažily se být především svého druhu návnadou, aby si nositele v jeho samotě někdo všimnul.

Na samém začátku, v ještě mnohem nekonečnější osamocenosti jedinců v šírosti světa, ony proto splňovaly i úkol pasti, popřípadě šidítka. Nosívaly se v účelu nástrahy, zdobily, malovaly i tetovaly nositele nejenom k veřejnému utvrzování svého vlastního smyslu osoby. Ve stejné míře však sloužily i pro odlákání pozornosti případných démonů od sebe sama tím, že způsobovaly onu chvilíčku, vnucené oddálení, kdy při nečekaném setkání oním prvním okamžikovým zaujetím přístrachu barvou, leskem, tvarem nebo třpytem ozdoby umožňovaly ohroženému alespoň chvilku na jakousi přípravu k vzápětí příští nutné obraně.

Talismany i amulety s funkcí ochrannou nebo zaříkávací vycházely z této původní tradice a vždy s nimi souvisel nějaký závazný nebo až nepřekročitelně respektovaný a samozřejmě dodržovaný postup nebo rituál. V nichž magické předcházelo věcné, a tedy s nimi i předměty i věci jiné, v naší současné všednodennosti však již pouze zcela běžně prakticky užitkově pojímané.

Dokonce už jen pouze zdobné.

Stačila jediná červená slzička proti uhranutí navázána do náhrdelníku nebo vetknuta do vlasů, ale, pozor, vždy jen jediný takový cíl, a démonův zrak v první chvíli setkání uvízl na nabídnuté barvě takovéto lstivé skvrny, a minul, minul, původní soustředěný smrtonosný směr do oka ohrožené osoby.

Nikdy nepij s démonem z jedné misky nabádají ode věků moudří Japonci, neboť skrze společnou vodu nám démoni vypíjejí duše.

Aby se démon v její hladině ani neshlédl, proto uchovávají vodu v nádobách s víky, nikoli kvůli mouchám, kouskům prachu padajícím za letu.

Snaž se vědět o každém svém jídle, kdo ti ho uvařil.

Proto různorodá doporučení i osvěty dnešních módních magazínů k případnému nalákání či odlákání obdobně pozornosti jsou pověrami téhož druhu.

Přesto v účincích jsou málo platné, viz například celosvětovou oblíbenost oněch naprosto všedních pizz, anebo brambůrků, k dostání zcela běžně v každém pouličním bufetu.

Vždyt v dnešních časech už používáme věci pouze jako jejich bezesmyslnou zjevnost, když onu stále s nimi existující magičnost, aniž si to uvědomujeme, nám nahrazují například magazínové obrázky plážových svlečen, kdy jejich pečlivě vymyšlená vizualita je čehosi náhradou.

Komponovaného mýtu za mýtus tak řečeno přírodní.

Potřebujeme démony.

Druhotnější obrázky nám nahrazují prvotní slova.

V jejich jakoby stanovené samozřejmosti vsouzené prvotnosti významů.

Lákají nás náhrady již v jejich druhotnosti, obdobně jako třeba ony internetově organizované esoterické aktivity, jejichž účastníci při nich onen stav magického zpřítomnění či jen souznění nezažívají autenticky a syrově.

Lety aviony, cestování podzemními metry, pozemské jízdy automobily, a z nich především taxíky, nikomu magické nepřipadají, rovněž jako ono všechno to k líbivosti realisticky zpodobivé, co si podlézavě nechává říkat umění.

- Takže ta vaše věcička žádný magický účel nesplňuje.
- Aspoň se domnívám, že původně ne. Poněvadž nic takového jsem neměla na mysli.
- Ale ona přece nevznikla jenom tak, když vám slouží něco jako postupný seznam železničních stanic.
- To jste řekl fakt přesně.
- Takže bychom těm vašim korálům mohli říkat vrubovnice.
- Vrubovnice? – udivila se upřímně: – Co to je? Ono fakt něco takového existuje?
- Existovalo.
- Opravdu?
- Slyšela jste někdy větu, že někdo někomu dal nebo něco zapsal někomu na vrub? Dokonce, že má u něj vroubek.
- To jasně. Ale nikdy jsem o tom nepřemýšlela, jak je to samozřejmé.
- Co je tu samozřejmé?
- No to naložit někomu něco na hrb. Jako velbloudovi. Úplně to vidím, jak se tomu zvířeti při tom z té těžké váhy beden podlomila přední kolena.
- Tak to ne, slečno, tak to vůbec nebylo. Mimochodem, jak se jmenujete?
- Adéla.
- Takže, slečno Adélo, vrubovnice bývalo prkno anebo dřevěný kuláč. Takový kus dočista osekané větve.
- A k čemu něco takového někomu bylo?
- Užitečné to k něčemu bylo, ale výklad původu tohoto účelu je takový trochu zmatený. Jako třebaš zrovna tohle hodonínské nádraží. Původně to byla určitě budova postavená v tom císařském jednotném stylu z červených cihel. Ohozená však z lenivosti k údržbě čehosi věkovitého tím komunistickým břízolitem, jak náš pracující lid říkal omítce brizolitu, na mne působí dnešní výsledek jako slovácký krojovaný folklór v hodně vědomostmi pocuchaném lidovém stylu.

- Kdybych tohle vysvětlení neslyšela teď tady od vás a třebaš od někoho v televizi, došlo by mi, že zase plkají nějaké ty jejich blbosti.
- Ale nezapomenout i přes rozhořčení na kuličku, na hodonínském gymnáziu v tamtěch ajzboňácky stavebně lepších časech studoval Masaryk.
- Vy jste učitel?
- Nikdy!
- Tak něco jako s národopisem? Etnolog?
- Trochu sečtější důchodce. Posledních pětadvacet let bez jakékoli praxe.
- To znamená co?
- Estébé mě vede jako Nepřátelskou osobu, a já se až škodolibě pilně snažím tohle označení co nejdůsledněji naplnit. Proto nezaměstnatelný.
- To neznám, my jsme nikoho takového v rodině neměli. Tedy nemáme.
- Tohle k vám přijde, nebo se spíš vplouží, ani nevíte jak. Jak se jmenuje příští stanice?
- Rohatec.
- Rohatec? I když na poslech něco od čerta, přesto sázím na kuličku bílou. Andělskou.

Povídka z poznámek na Wittgensteinovo téma

- O čem zrovna přemýšlíte? Tváříte se velmi zasněně.
- Že bych vám měl ukázku tamtoho gottwaldovského haiku přibalit příště do vlaku. A ta moje zasněnost zřejmě souvisela s tím, že neodhadnu, kterou banánovou krabicí bych se měl kvůli němu začít prohrabovat.
- Snad taky do té doby popostoupím v tom svém vyšívání…
- Přihřebíčkujete je hotové na rám?
- Abych si ho jako vyvěsila na zeď v děčáku?
- Anebo třeba kdesi do kuchyně, jak kdysi visívávaly ty modře vyšívané dečky.
- To už spíš si ho nechám zlotřile všít jako zadní díl do nějakých příštích letních šatů. Možná bych tím mohla vzbudit zájem okolí, – shrnula rozverně s dívčí radostně nadýchnutou pýchou.
- Proč by ne, když k takovému promenádnímu kostýmu přidáte i ty vaše korále.

Naráz jsem si přál, aby třeba řekla nějak jako: Já tam cvrknu tu bílou za Moštěnice a vy mi tam shrňte tu červenou za Přerov.

- Kam až jedete?
- Do Těšína.
- Do Těšína? – udivila se: – Jak znám z televize, tak prý je to tam dost hustý.
- To jo. Svině všude. Od špiček hromosvodů národního výboru až po ten nejposlednější konec poslední slepé uličky.
- To si nevyberete. V Přerově to není lepší o nic víc.

Když potom vstala a nahodila si vínově červený batoh na záda, než vykročila ke dveřím uličkou mezi dvěma řadami sedadel, tak mi vlila ještě poslední naději.

- Jízdenka mi skončí až za čtyři dny, snad se do víkendu tady někde na trati potkáme. Budu tu jistě na kolejích směrem více severním. Tedy pro vás od Těšína blíž. Odkud odjždějí všechny vlaky.
- Bývávalo. To jsme se s Járou ještě zdravivali.
- Vy asi nemáte Nohavicu moc rád.

—————

ŽELEZNIČNÍ HAIKU DROBNÁ ESEJ

Ve zdánlivě lehkovážném tónu vstupuji zřejmě do oblasti, kterou filozof Wittgenstein kdysi nazval **řečové hry**.

K účelu rozvíjející ilustrace této myšlenky

jsem zvolil **seznam názvů v současnosti činných železničních stanic v Čechách, Moravě i Slezsku**, jak je komukoli volně přístupný na Internetu.

Z tohoto ohledu elimINUJI případnou námitku, že sledované téma je okolní skutečnosti odtažitě, nebo dokonce nerealisticky nepraktické: ačkoli je to k nevíře, a dálniční lobby k vzteku, vlaky provozované Českými drahami přece stále ještě pořád houkávají při odjezdech z těchto zastávek a nádraží.

Povídka z poznámek na Wittgensteinovo téma / Železniční haiku

- Ne.
- Ne, v dnešních mých časech ne.

– Tak se mějte.

Volám vás na nohy, všechny vy cvičenky z hodin kondičních aerobiků, jakož i vás, bývalé mažoretky, baletky a diskotékové tanečnice, jak na parketech, tak od tyčí i celostěnových zrcadel, zaplňte svými těly plochy dávných spartakiádních stadionů a zacvičte rozkomíhanými bílými kužely, či předvedte jen pouze holými vypnutými pažemi nebo i s praporky držеныmi prsty na koncích paží vašich horních končetin, stejně jako olámanými větvemi listnatých stromů nebo za temnot rozžehnutými dvěmi pochodněmi či párem baterek na každou jednu z případných dam!

Každá jediná, anebo i ve skupinách, namísto bezesmyslných diet hubněte poe-sii radostného psaní písmen několika druhů praporkových abeced, vynuťte jimi ze sebe alespoň pár pohybových názvů dávných C. K. nádraží!

V bezprostředních místech staničních perónů a nástupišť na trase od Břeclavi, stejně jako na pláži, v jakékoli tělocvičně nebo jiné kterékoli císařsky dávné železniční stanici!

Hned nazítří jsem na trať vyrazit nemohl.

Celé dopoledne jsem strávil dalším jedním bezúčtšným jednáním se sviněmi, které se mě proti všem mým oprávněným nájemnickým právům snaží vystrnadit z doposud mnou obývaného nájemního bytu.

V případě prasat přírodních, a z nich zejména jatečních, by se již jednalo o několikerou jejich postupnou generaci. Ovšem zdejší městští prasečí jedinci pořád titíž mě ve prospěch nebo s ochranou snad jakéhosi jejich ještě významnějšího sviňáka obtěžují jen v pouhé této jediné dílčí jednotlivosti dobrých šestnáct roků, popis podrobností obdobných dějů z repertoáru společenské prasečnosti v souvislosti s okolnostmi mého procesu si lze přečíst ve velmi odpovídajícím líčení na stránkách jistého antiprasečího protokolu spisovatele George Orwella.

Budiž, absolvoval jsem tedy hodinu dopoledního mobilizačního cvičení některých jednotlivých z pěti mých smyslů v prostředí epidemie zhuštěných ukázek toxické živočišně mentální trapnosti, v jehož výsledku, přes chrochtavou zvůli roky stále

15 - 16

Z jejich toliko technicistního seznamu jsem

pro můj pokus vybíral pouze slova, která jsou jednak obsažena jako zcela všedně srozumitelně užívána v běžně denní komunikační praxi, též i vedena ve slovníku spisovného jazyka.

Počet takto vybraných slov činil pouhých pár desítek, dokonce daleko méně 200, o nichž se soudívá, že v jakémkoli jazyce naprosto stačí k běžné všednodenní komunikaci, někam dojít, najíst se, napít, a podobně – tedy slovní zásobu zdánlivě v objemu velice primitivní k vyjádření jakýchkoli složitějších významů.

Kaple. Blatnice. Pod svatým Antonínkem květná strážnice.

ruka nesetkala s odpovědí žádného zhmotnělého cíle.

Stav bytí v mobilním rosolu bez paměti i bez počitků.

Marně jsem tedy natahoval nos, abych si zapamatoval vůni, kterou dívka dozajista stále voněla.

Věděl jsem totiž, že to bude již zanedlouho, a navždycky.

Chvilí jsem se sice umlouval, že jí v posledních zbývajících minutách ještě narychlo povyprávím poučení plynoucí z jiné zase sady mých haiku, jež jsem skládal pouze ze slov názvů železničních stanic v celé zemi, no ano, už se mi vybavuje ten rozdíl, ale jak jej co nejpřesněji rychle říct…

Tehdejší gottwaldovská vznikala jakousi násilnickou intervencí, při níž jsem v přesném řádu mnou určených pravidel postupně odstraňoval v opakovaných kruzích proti směru hodinových ručiček jednotlivá písmena nebo jejich shluky ze seznamu názvů nádraží na jedné krátké okresní trati.

Viceméně jako bych škubal na rožni se otáčejícího vykrmeného ptáka až do stavu výsledku několika do tvaru sestavených kostí tvořících nosnou konstituující kostru jeho původního nejjedinečného vnitřního významového smyslu. Který tedy ve výsledném textově literárním vzhledu obdržel na konci zcela jinou informační podstatnost, nežli byl tvarový účel původní písmenné podoby.

Jako bych z tamté všeobecně běžně známé krajiny jednoho slova tenkrát naprosto netečně vypreparoval to ono v ní zakouzlené od nejdávnější chvíle jeho berešit, zviditelnil onu obsaženou v ní odpradáva uvnitř tu jedinou její možnou nejzákladnější vnitřní významovou konstituci.

Gottwalda jako Gottwaldova.

Souběžnost jeho, jeho, i jejich osudů, i stanovování vlivu prapůvodního vnitřního vnuknutí dešifrovací mřížkou pětisetletého kánonu jakým je haiku – jak jinak nežli předvedením řady postupných dílčích preparátů postupných momentů poznání lze takovýto postup vedoucí až na nejelementárnější dřev slovního významu zpodobit?

Pouze jakoby postupnými momentkami.

Jako u tomografických řezů.

Samozřejmě, že výsledek lze předvést ve srozumitelné názornosti, dokonce interaktivní způsobem. Jenomže na konstrukci takového průhledového horizontálního tubusu sestaveného z řady natěsno za sebou nastavených dřevěných rámků ve formátu kancelářského listu jako důchodce nemám vhodné peníze, zatímco tenkrát na mne estébácky dohlížející řídicí důstojník by z jeho penze v dostatečné sumě měl.

Takže haiku jako svého druhu krasohled prolínající do celku dílčí vnitřní struktury, třebaže většina zdejších čtenářů se domnívá, že prvořadou užitečností haiku jsou cosi jako vnější stručné slovní básnické obrazy málem až vizuální podoby.

V dobách zadrátovaných hranic i bez nepřístupného mi japonského postřehu Rolanda Barthese jsem si tehdy vlastní zkouškou ověřil, že haiku stanovují pouze vnitřní znaky jakýchsi vnějších básnických obrazů, pouze znaky, drátěné kostry příštích vzkazů, přátel…

Dokonce přisouzenou řízenou náhodou jen pouhé nevýznamné hry, nalezl jsem tedy jinou, avšak osudově pouze jedinečně jedinou možnou základní vnitřní podobu dotyčného slova, jakési jeho vrostlé peckovité jádro.

Přes původní neviděnost obsaženou však již potenciálně uvnitř něho, pod jeho prvotně významovými tkáněmi. Když se jevílo být pouhou úvaze nezajímavou součástí repertoáru oněch daných původních běžně mluvených

a železniční zastávky jen označujících slov.

Dokonce jen vstupní částí jednoho řádku na jedné straně zcela ničím zajímavého tištěného jízdního řádu.

(Obdobně jako v tomto vyprávěném příběhu letného letního vlakového setkání, stejně jako pod dějem povídky onu příhodu následující, je vkryt, nebo dokonce určen, od samého začátku psaní jakýsi pro mne prazákladně základní vzkaz.)

Za zcela jiných okolností, bez mého zájmu, ono zdánlivě už konečné pohledové maso v jeho vstupní podobě názvu nádraží se zdálo již ve všem výsledné a nijak v ničem neměnné.

Ostatním se tak nasmrádle opoceně hlenkovitě jevílo.

Vybavuje se vám ten dávný provlhlý pach, jimž vstupujícího vítávaly čalouněná kupé 1. rychlíkových tříd?

Ve schopnostech i účelu nic jiného závazného již nevyovídající.

Mými zásahy způsobem jakoby jiného luštitelského nástroje či kódu však tato původní názvová hmota, ve smyslu biologickém stále sémanticky tatáž a na pohled obdobná jako ty zmíněné básníkovy hlenky, doznala ještě jiné existence, jakési reinkarnace, regrese až ke své praexistenci, a to pouhým doplněním či použitím závazností plynoucích z povinností kánonických pravidel pro sestavování jistého druhu sedmnáctislabkových třiverší.

Za druhé, příští války, působil Wittgenstein nějaký čas v profesi šifranta.

Jakýmkoli jiným postupem, jinými pravidly hry, nebylo možné z daného vsouzeného potenciálu závazného individuálního slovního materiálu vydestilovat už žádné jiné kánonické haiku, žádnou jinou skrytě obsaženou jakoukoli další vnitřní zprávu.

Dokonce ani z téhož původního materiálu sestavit jakési to třeba spotřebitelsky běžné aforistické rýmované dvouverší.

Žádná jiná rozsáhlejší věta v dotyčném zcela náhodném slově již obsažena nebyla.

Hrál jsem si tedy prostřednictvím řízené náhodnosti na osud.

Možná, a vůbec by mě to v mých zkušenostech nepřekvapilo, že kdosi jiný by ve stejné textové nabídce v jiné však situaci jeho bytí toutéž metodou dospěl k jakési jiné obdobně jedinečné vnitřní možnosti.

Obdobná tradice bohyně Fortuny je přece týmiž výsledky náramná.

Jistě, k naprosto snadnému vysvětlení mohl bych zde přiložit obrázky příslušných ukázek úvodu, průběhu i výsledku, ale jsem líný hrabat v krabicích se starými rukopisy, dávno pro veřejnou neužitečnost odloženými.

Ovšem na takové případné přání tamté dívky Adély z mezinárodního prázdninového provinčního rychlovlaku bych zajisté namísto nějakého vítacího pugétu nejméně do pozitivů učinil.

Vždyť jeden obrázek fáze takového hlubinného haiku přece dokonce vyšel před asi sedmi lety v kterémsi časopisu.

Proto jej ze známého důvodu v žádné mé naštosované banánové krabici nevlastním.

BŘECLAV STÁTNI HRANICE
BŘECLAV MORAVSKÁ NOVÁ VES
LUŽICE HODONÍN
ROHATEC BZENEC PŘÍVOZ
MORAVSKÝ PÍSEK NEDAKONICE
STARÉ MĚSTO U UHERSKÉHO HRADIŠTĚ
HUŠTĚNOVICE
NAPAJEDLA
OTROKOVICE
TLUMAČOV
ZÁHLINICE
HULÍN
BŘEST
ŘÍKOVICE
HORNÍ MOŠTĚNICE
PŘEROV

Povídka z poznámek na Wittgensteinovo téma

– Jo.

– Takže jsem zřejmě začal chápat systém císařsko královských céká železničních tratí a drah.

– Ale to jenom proto, že se mi sem koukáte.

– Jenomže já svedu předpovídat i po paměti. Bílá, bílá, červená.

– Jo? A co kdybyste si ty korále dal opačně, od samého konce?

– Na mě by to dneska bylo pěšky už dost daleko, ale jednou se sem stavím kouknout. Očíhnout, co to tady mají za nepřírozeně hodně výstavný hřbitov, a proč takový kus až tady za městem. Už hned ta špičatá brána mi přijde trochu divná na takový venkov.

– Maloměsta z našich měst nadělal až bolševik. Tohle je pompézní novogotika v rakouském duchu. Přesný rok výstavby neodhadnu, ale řekl bych, že do roku osmnáct set osmdesát.

„Tohle je pompézní novogotika v rakouském duchu.“

Řekl jsem včera kromě jiného své náhodné spolucestující z vídeňského expresu, zítra potom vhlédl večer do internetu, tak už to bývá, odhaduje-li kdo něco na dálku a vidí dotyčné jen pouze z rychlíku, správný údaj začátku výstavby hodonínského městského hřbitova nutno posunout výše o dvacet let. 1900.

Následující první vlevo po zlaté niti upadlá bílá byl tedy Rohatec, potom se dlouho táhly borovicové lesy, nežli si dívka odnaproti začala chystat další bílou kuličku.

– Kdybych nejela s vámi, asi bych se strašně nudila, – svěřila se, otáčejíc hlavu od okna plného rychlostí se rozplývající jehličnaté zeleně.

– Našla byste si jiné povyražení.

– Možná. Ale stejně si s sebou pro jistotu vezu zábavu, – ukázala rukou na batoh.

– Co v něm máte? Nějakou knížku?

Zavrtěla hlavou.

– Nějaké zvíře?

– To byste fakt neuhád.

– Tak teda co?

– Vyšívání.

– Vyšívání, mladá paní? Vy snad dbáte na tradice?

– To ani ne. Ale dělám jinak něco, co souvisí s těmihle kuličkami.

– To mě tedy zajímá. Ukažte!

– Jenom si ještě odbimbnu tehleten příští Bzenec-přívoz. Který se za císařepána jmenoval Liderzowitz, psáno takhle německy. Ale je to s tím označením nějak divné, poněvadž na náměstí v Bzenci odsud odšlapete tak sedm kilometrů, a ty dnešní Lideřovice se nacházejí asi tak jenom pět kilometrů támhle vzadu až za těmi lesy a šterkovými jezery.

– Vy jste to obojí šla pěšky?

– Jo. Nejlepší jsou diagnostické důkazy získané nohama.

– Místní ovšem znají zkratky.

– Jistě. I v životě lze dosáhnout některých diagnostických poznatků dřív.

Zadíval jsem se na její rty. Teď v klidu a sevřené je měla protáhlé málem až po myšlené kolmice spuštěné od obou vnějších koutků očí.

Navíc v klidu, bez vzrušení, jejich barva vždy vybledla k některému tónu růžové.

– Šla jsem sice onehdy obě ty trasy, ale každou jenom jednou. Z Bzence totiž sem nazpátek na hlavní trať jede vlak. Na příští stanici ho mineme. A z těch Lideřovic tam za lesy směrem na Hodonín taky. Jenom se musí dojít

Povídka z poznámek na Wittgensteinovo téma

o vesnici dál, poněvadž v Lideřovicích s kolejemi nemají dneska nádraží. Ale v těch Vnorovech, co se nastupuje, se zase narodil Jan Skácel. Znáte ho?

Z potěšení nad oběma jsem kývnul hlavou.

– Snad vám to do toho příštího Moravského Písku stihnu vysvětlit, – ujišťovala se, když zevnitř batohu vyjímala ten záhadný látkový balíček pečlivě zabalený v podvojném igelitovém sáčku.

Pak vstala v těch svých kraťasech vysoko nad kolena uřízlých z onoše-ných džín a skloněna začala rozkládat sbalenou látku přes obě sedadla.

– Že mi to podržíte? – hledala mě poslepu rukou s batohem.

– Říkala jste, že jste dneska šlapala neprostopupnými lesy a přitom nemáte ani škrábnutí.

– Vy se mi teda radši díváte na nohy, jo?

– Nikoliv. Pouze na dílčí diagnostické důkazy.

– Tak proč jsem potom s tím vyšíváním kvůli vám vůbec začala?

– Ale ne. Jen mi to tak blesklo hlavou.

– Jasně. Semhle uvnitř, – aniž se otočila, zamačkala pro důkaz na dno batohu: – vleču na své cesty tepláky a nákoleníky z inlajnů. Ale mám je ještě docela dobrý, ne? – vytrčila blíž ke mně pravé lýtko a zaměřila na ně svou letmou pozornost.

Jako nějaká modelka, pochválil bych, být o půlku života mladší.

– To snad ani ne, nemám patřičnou výšku. Ale na druhé straně ještě pořád docela ujdou, – projížděla pohledem tvarování své natáhlé končetiny, obhlídkou velmi spokojena, dá se říct.

– Chováte se velmi sympaticky, – nesvedl jsem zamlčet svou náklonnost.

– No tak, tak to je tedy něco!

Pronesl jsem uznale hned, co poodstoupila, při prvním pohledu na ono zatím ani ne z půlky tmavomodře vyšité na kanavě. Pár číslíc, nějaká písmena, značky. Reprodukce nějakého dokumentu, stručně z prvního dojmu shrnuto.

– Znáte Vendulu Chalánkovou?
– Já vlastně tušila, že se takhle nějak zeptáte.
– Nic ve zlém. Naopak.
– Osobně ne. Ale došly mi jednou na fejsbuku ty její vyšívané esemesky.
– Tak to jste měla moc dobrý nápad. A jestli jste se styděla, nebo dokonce obávala své hlouposti anebo dokonce něčeho takového jako třeba vykrádání, buďte bez obav.
– Myslíte?

Z tónu její otázky mířící dovnitř bylo zřejmé, že nepochybuje o mně, nýbrž že úsudkem samé sebe si je nejistá.

– Pokud jste si to předtím nohama a olověným zadkem promyslela, jedná se z vaší strany určitě o pastiš. Což je žánr intelektuálně velmi úctyhodný, a proto mezi zdejšími domorodci naprosto neznámý.

Přesto jsem si příští chvíli přes obě sedadla rozprostřenou kanavu důkladněji prohlížel, neboť jsem mezi jedněmi načatými a jinými ještě ne dokončenými znaky nemohl dohlédnout sjednocujícího smyslu. Dosavadní plocha ještě doposud nebyla onou shrnující celostí naráz vyjevující jediným pohledem manifestovaný význam.

– Co tu bylo předlouhou, – zeptal jsem se bez vytáček.
– Jízdní řád trati, po které zrovna teď jedeme, starý letos zrovna sto let.
– Jízdní řád je stejně skvěle zdánlivě nevýtvarný prototext jako paní Chalánkové původní esemesky. Jenomže tu nikde nevidím ty sloupce čísel časů

odjezdů a příjezdů odshora až dolů pod sebou. Jak bývají, tedy bývaly, na stránkách tištěných jízdních řádů.

– Trochu jsem to prostě okradla. Vzala jsem z něj jenom sloupec stanic, jak šly tenkrát pod sebou od Lundenburgu, což byla Břeclav, až po Otrokovice. A ještě takových pár značek, co tam byly po krajích vytištěny, aby to vcelku bylo trochu pestřejší na pohled.

– Takže Moravský Písek, k němuž zrovna jedeme, je asi tak zhruba v půlce toho vašeho seznamu.

– Jo. Asi tak. A přestupuje se v něm na vlak do toho Bzence, jak jsem už říkala.

– A kdybyste byla z Bzence jela na opačnou stranu než sem do Písku, tak potom tam v Kyjově býval takový jeden fotograf, který se jmenoval Tichý. Miroslav Tichý.

– Nikdy jsem neslyšela.

– Dneska je považován za našeho nejúspěšnějšího fotografa. Nebo tak nějak.

– A to proč?

– Tak zrovna tohle vám nikdo v této zemi neřekne, poněvadž navenek jsou ty jeho fotky neostré s odbytou kompozicí a navíc prožrané od myši. Z redakce každého magazínu by vás s nimi vyhnali.

– A co je teda na nich tak důležité?

– Co pro ty jiné, nevím. Ale já sám mám pocit, že vrátil fotografii jako důvod zobrazování světa na sám její začátek. Když ještě nezobrazovala věci, ale pouze ve světle zachycovala a dokonce jen nezřetelně potvrzovala jejich jen sotva zřetelnou existenci. Ale to se zrovna špatně vysvětluje bez ukázek a ještě k tomu za jízdy.

– To máte jako s těmi vyšíványmi esemeskami. Vždyť to vlastně žádný význam nemá. Ještě třeba je vyfotografovat pro soudní dokumentaci. To bych pochopila. Ale proč takhle pracně zachovávat něco tak prchavého, když se ty původní stejně hned vymažou.

– Jenomže fotografie jako zpodobovací magie vznikla snad i kvůli tomu, aby utvrzovala i tu prchavost. A my jsme ji začali používat k čemusi nemagicky jinému. Tu magii jsme z ní vytřáslí jako z peřiny peři. Příkrývá sice pořád; ale nehřeje.

Obtočila červenou kuličku poza krkem a nechala padat po šňůrce. Přestupní stanice kdysi s grankem, sálek nádražní restaurací se dvojí číšnickou obsluhou, tato vzpomínka zůstala dneska zachována na mezistátní hlavní trati jen nadstřešenými peróny jak na obyčejné zastávce. Každý pátek před polednem touto venkovanskou bezvýznamností prosvítí od severu expres Moskva-Nice, vlak snad s nejdelší jízdní trasou z těch všech, které projedou územím republiky, zastavuje v Bohumíně, a potom až v Břeclavi. Pouze aby se vyměnily vlakové čety.

Downitř nikdo jiný nastoupit nesmí, rovněž mezi těmito dvěma stanicemi na trase delší než dvě stě kilometrů tento kolos žádné domácí cestující do svých útrob nevbere.

Jakoby zdejší kraje podél kolejí pro dálky světa neexistovaly, vygumovány, myticky erasovány jako ona de Kooningova kresba před šedesáti lety, pouze za jejich prázdnou mezerou dlouhou dvě stě carských verst se v Břeclavi opět vymění strojvedoucí, po zastávce ve Vídni se prořítí stále tatáž souprava i po pár desítkách kilometrů kolejí trasy dávného Orient Expressu a dálkami spřažený celek si vydýchne až po třech dnech od moskevského Běloruského nádraží v údajně mondénním lázeňském městě Nice uprostřed oblouku středomořského Azurového pobřeží.

À propos de Nice.

– A ono potom uplyne třeba sto let, a tamta dávno vyprázdněná peřina

jakoby se vlastními vzpomínkami zase sama nadije. Vidíte, tak to mě vůbec nenapadlo, že zrovna z takového důvodu já tamto dávno vyšívám nazpátek.

– Pouhou jehlou zastavujete a utvrzujete tamtu kterousi nevýznamně dávnou letmou chvilku, a teprve takovouto vyšívanou fotografií se tato až do hloubi duše stává věkovitě významná. Přičemž sama paní Chalánková považuje tohle její pracné vyšívání za meditaci.

– Auvajs, to už je teda co říct.

– Jenomže z toho, jak prozatím ta kanava vypadá, se zatím o jejím účelu nedá přečíst nic.

– Nedokončenost nebo dokonce jen rozepsanost, třebaže jako celek není ještě napohled srozumitelná, může však ale být za jistou vývojovou mezí rozepsaného textu podkladem jeho rekonstrukce. Nebo dokonce dokončení.

– Tenhleten váš předpoklad v medicíně snad ale neplatí. Transplantace orgánu příjemci snad není totéž. Pokud rekonstrukce, tak ty provádí plastická chirurgie. Ale jedná se pořád jen o jakési náhrady.

– Takže řešením jsou až kyborgové? Ti kentauri spojení z přírodních lidských těl a mašin?

– Tady opravdu nevím. Přiznám se, že na přednáškách jsem ještě neslyšela a v souvislosti s vyšíváním mě to nenapadlo. I když, a teď si to uvědomuji, vyšívací jehla nějak s tou chirurgickou určitě souvisí.

– V textuologii je takováto rekonstrukční domněnka naprosto samozřejmá. Na základě jedné Wittgensteinovy… Víte, kdo to je, tedy kdo to byl, Ludwig Wittgenstein?

Pokývala na souhlas hlavou, ty její zvláštně pružné rty se v úsměvu podélně roztáhly do výrazu uznale sebevědomě spokojené kreslené filmové myši.

Opakovaně animované rty ve tvarech mimických diet kohosi jako nevlastní schovanky Walta Disneye?

– Četla jsem jeho životopis.

– Kdo vám ho doporučil?

– Asi nikdo. Jednou jsem byla u nás v knihovně a ona ta kniha ležela na pultu.

– Jakoby na vás čekala?

– To snad ani ne. To se mi spíš on líbil na fotografii jako chlap.

– Kdybychom si ten náš rozhovor zapisovali, tak by ta vaše poslední věta měla mít spíš podobu, že on se vám líbil na fotografii jako chlap.

– Nevím, jak ta věta zněla předtím, ale teď od vás přesně vyjadřuje můj tehdejší pocit.

– Já sice taky nemohu porovnat, jak znělo její prvotní znění, neboť jsem ho za tu pouhou chvilku zapomněl. Ale důležité je, co jsem chtěl naznačit, že totiž do jistého stupně zpřeházení jejích slov je jistá věta ještě stále srozumitelná.

– To je stejné jako v té dvojici vět jednou bez čárky a jednou s ní.

Pojďme jíst děti!

Pojďme jíst, děti!

Udělit milost, nelze popravít!

Udělit milost nelze, popravít!

– Třebaže ta pouhá jediná čárka z nich ve vyřčených důsledcích dělá naprosto zcela jiné významy, i bez čárek interpunkce všem těmto větám zdánlivě rozumíme. Ovšem ne v té do nich vkleť jejich osudovosti.

– Obdobně jako zdánlivě rozumíme větě v jejím celku, chápeme i jednotlivá slova v ní. Pokud čteme, čteme jen celá slova, jako výsledky nejenom naší

A vy, vzácná paní Hannah Arendtová se svou nešťastnou láskou, případně taky.

Přesto, přes obdobné drobné verbální nedostatky a manka, už jen pouhá představa každého takového nedělního odpoledne po čas celé mnohaměsíční dostihové sezóny – na jednom jediném místě na pouhých několika okruzích na trávníku soustředěny celé klusající dějiny světové filozofie jezdící pouze na oves, seno, podkovy a vodu!

Jaký by to byl pro děti v doprovodu rodičů jedinečně výživný intelektuální koncentrát!

Co by pro jejich budoucí vývoj hned od raného dětství znamenal takovýto instantní nápoj zážitků a dojmů obsahující opravdu světově úžasně jedinečně výchovnou tresť vydestilovanou ze všech historicky možných intelektuálních formulí!

F1. F jako filozofie.

Kterýsi z žokejů ze všech sil švihá bičkem po prdeli vousatého hřebečka Marxe, maje i tentokrát zač, loudala…

Závody kentaurů!

(Poslední představa, jež sice byla vznikem náhodná, mi vytanula jako náhlý obraz až v průběhu prvního korekturování, přesně v pondělí dopoledne 18. ledna, a spojila mi v aristotelovském oblouku až osudově těsně přes parkur skoků a pádů vypsanych již dějů a příčin předešlou kdesi mou letmou zmínku o kentaurech v tomto textu dávnější.)

„To se smějete mi?“ ozvala se do mých představ zlostná otázka z protisměru, čímž jsem měl rázem po zábavě a povyražení a musel odpovědi navázat.

– To se smějete mi?

– Ale ne. Jenom se mi vybavilo, jak jsem před pár roky požádal v napaředelském hřebčině, aby dali nějakému čerstvě narozenému hříběti jméno Wittgenstein.

– Opravdu? To je dobrý. A jak to dopadlo?

– Ředitelce se to jméno líbilo, jasně, zejména proto, že je neměli vedeno ještě nikde v plemenných knihách jako jejich vlastní produkt, jak psala. Takže mě pořádala o další podrobnosti, – dokončil jsem zcela le-dabyle se zdánlivým nezájmem o téma.

– No a co vy? Snad jste takovou báječnou příležitost nepustil?

– Víceméně ne. Takže jsem jí poslal nazpátek pár vět o filozofovi a jeho řečových hrách, jaký by mohly mít vztah ke koňovi z hřebčina. Těž i o jeho jmenovci, Hitlerově významném stíhacím letci, taky o kněžně Wittgensteinové z jiné genealogické větve tohoto příjmení, která shodou shod jezdila parkury na olympiádě, což jsem předtím sám nevěděl.

– Tak tomu, fakt, říkám osudová náhoda. On ten starej Kubertééen je snad za vším. Naprostá hyposynchronicita podle Junga.

– Wittgenstein filozof. A Wittgenstein letecký stíhač. A kůň z nich obou vespolek zrozený pak taková koňská stříkačka!

– Vlastně jsem se tím Jungem nějak sama spletla a neřekla stíhačka.

– Mimochodem, víte, že žid Wittgenstein a antižid Hitler byli spolužáci z linecké reálky?

– To jo. Vyskočilo to na mě taky odkudsi na internetu. Ale hned to tam bylo víceméně anulováno. Ale mě teď víc zajímají ta vaše Napajedla. Docela vám závidím, jaké umíte žít báječné historky.

Povídka z poznámek na Wittgensteinovo téma

– Ale ono už víc vlastně nebylo. Ředitelka mi poděkovala, já se přestal zajímat. Zdejším domorodcům nápadů netřeba.

– Takže ani nevíte, zdali se malý Wittgenstein ještě jednou narodil.

– Jaképak podruhé, vždyť ono by to bylo vlastně nejméně potřetí. Poněvadž od onoho roku sedmdesátého se jenom v Německu narodili v oficiálních hřebčinech takového jména koňové ještě nejmíň dva, co vím!

– Jestli mě nelakujete, tak ono to teď s celým tím Wittgensteinem vypadá jako u nějakých buddhistů. Docela hustá reinkarnace. Vám to tak nepřijde?

– Ale ano. Napadlo mě to taky. Ale na křest mě nepozvali. Tak jsem pozapomněl.

– To je teda fakt škoda. Naněkolikrát dělená posmrtná duše.

– Ve kterém roce zemřel?

– Kdo?

– Wittgenstein přece.

– V dubnu jedenapadesátého.

– Jak dlouho žije kůň?

– Nevím. Asi tak dvanáct roků?

– Opravdu?

Zamyslela se. Jak svědčily její sevřené rty.

– Tak to už by to tady musela být nejmíň jeho šestá reinkarnovaná generace. Jenomže kvůli jménu se to všechno tak blbě zvrtilo.

– A kdyby k tomu ten váš malý běhal za matkou kobylou po trávníku, tak to by se mi teda fakt ohromně líbilo.

– No vidíte, kdybysme se nezhádali jako koni, ani by tahle veselost nevyplavala přes slzy ven.

Přes slzy? Opravdu? Tak to teď asi s tím Čechovem opravdu situačně přeháním.

– Promiňte, – sdělila mi s upřímnou naléhavostí z rohu u okna dvou-sedadla naproti.

Následnou půlhodinu jsme každý na svém dvojsedadlovém bidlu vyhlíželi jako ze sebe unaveni dlouholetí manželé zralí už tak akorát na návštěvu jakési odborné poradny. Ona, sedící čelem ve směru jízdy, se dívala nastávajícím událostem vstříc, zatímco ke mně, usazenému týmž skutečností v protisměru, dojížděly ony tytéž stejné už jen jako jakési jejich vzpomínky procezené její původnější touhou a odplouvající teď již vespolek do nikam.

Namísto touhami různých chutí, okolní skutečnost mě tedy zpoza mých zad prostupovala míjející nás jednotvárně plochou krajinou.

Přitom ona čára nebo průhled, v němž se letmá přítomnost okamžikovitě lámala do ihned zanikající minulosti, se rovinatým okolím pohybovala zhruba stokiletrovou rychlostí stále blíže vstříc ohlášenému Přerovu.

Na kopci Hostýna nad dodaleka nataženými lány polí nalevo se postupně stával více zřetelnějším jiný poutní chrám, aby po čase i jeho nabytý povýšený barokní majestát se postupně zase umenšoval v opět vzrůstající pohledové vzdálenosti až do stavu těžce šedomodře namířené dálky vzdáleně splývajícího obzoru.

Celý kraj se jevil takovým divně prázdným stavem hlenkovitého skupenství tekoucího vzduchu, v němž by se za vlastní touhou případně prostrkující

– Ale byla to snad i z vaší strany řečová hra!
– No byla. Přiznávám.
– A já dělala téměř cetkami snad co? – v prstech odtažených od těla mi nastavovala k pohledu ten její nákrční růženec.

– Stejně vybrané názvy stanic jako slovník jazyka svého druhu. Naprosto stejné nahrazení jejich významu namísto písmen jinými znaky, předmětně věcnými, jak se s tím obdobně setkáváme třeba u hotentotů. Barvy určené podle významu nádraží. Podle velikosti. Žádné. Malé. Větší, – s hlavou skloněnou na ně, v soustředění mi mezi prsty poslepu nastavovala pro příklad některé z těch modrých, bílých a červených kuliček.

– Ovšem tady na niti mám jenom ty, co existovaly tenkrát. Za císaře pána.
– Které vznikly později, tak ty přece s Wittgensteinovým příběhem nesouvisejí, ne?

Odfrkla si ze všech sil svých živočišných rtů před rozhodujícím bojem pubertácky dotčeně vzhůru podél nosu.

– Ty tři barvy tvoří dokonce dohromady trikoloru zřizovatelské země Českých drah, chápete?
– Dlouho jsem rozmýšlela, jestli nemám použít barev císařského praporu monarchie. Tedy červené, černé a žluté. Jak platilo za války Wittgensteinových časů. Ale ve výsledku by tvořily trikoloru jiným zdejším dneska naprosto neznámou.
– Víte vůbec, že on přesně osmého srpna čtrnáctého roku jel po tadyhle zrovna té trati na frontu nahoru do Haliče?

– A víte, co si o té cestě zapsal do zápisníku?
– Že bylo celý den hrozně vedro, jídlo špatné a že ho obtěžoval celou cestu hmyz. Zřejmě ovádi, komáři a blechy!
– Tak proto asi byly důležité všechny ty granky s pitnou vodou pro koně!

– A asi důležitější než všechna ta naše snídaňová granka chutná tak akorát k poblití!

– Ale já se přece s vámi vůbec nehádám. Dokonce jsem rád, že se o něco takového zajímáte, – pustil jsem se do ní stejně zostra nazpátek.
– A co je vám tak asi po tom, že se něčím zajímám? – uštěřila mi ihned uštěpačně repete.
– Já pouze uznale hodnotím, že jste mezi svými vrstevníky raritou.
– Na rarity máme muzea. Případně panoptika, nebo nedonošená embrya naložená v lihu, – odhrkla mi nazpátek.
– Já jsem tady pro vás jenom pouhá cestující.

Pochválil jsem Adélu, a zkonstituoval Mařenu, neboť jsem si neuvědomil, že chvála může v obdobných situacích manželských hádek napáchat jen a pouze další atomově výbušné zlo.
– A víte, co? – odvětila mi proto nasupeně: – Já přece nejsem nějaký břichomluvec anebo klavíry žonglující hrbáč z repertoáru nějakého toho vašeho Cirkusu Wittgenstein.

– Tak mě nechte být!

– Heleďte se, pane: vy máte svoji jízdenku, já mám svou. Vy jste tady už seděl, já si sem dovolila. Před chvílí byl bílý Tlumačov, po Záhlinicích přijde přestupový Hulín. Pak ještě pár stanic a já pak v Přerově vystoupím. Kvůli příští nucené půlhodině ještě tady s vámi se přece nebudu nikam stěhovat. Aby svým slovům dodala náležitě osudovosti, vyklonila se trucovitě ob-

loukem nad batohem z našeho oddílu hlavou do uličky, jestli snad se poblízku nenabízí nějaké vakantní dívčí separé.

Poněvadž na letmé obhlídce neuspěla, cestou tělem na původní místo u okna ulila z porce své nedůtklivosti záměrně zvýrazněným jízlivým pološep-tem také na mne.

– A taky byste neměl tolik řvát. Všichni se sem na mě dívají.

Vzápětí jako kardinální důkaz naší vzájemné odluky od spolujízdy i tématu vytáhla poznovu z čelní kapsy batohu mobil a pustila se s odpovídajícím zaujetím prsty s nenalakovanými nehty do vyřizování své kvůli mně zanedbané korespondence.

Měla je celou dobu nenalakované. Platí poslední znění.
--

Snad každý z nás má takovou tu neodnaučitelnou zkratku, zlomyslnou záměnu slov nebo názvů, kterou se stává obětí jakéhosi svého bezděčného stereotypu – jednou z takových mých slovních obsedancí je velmi častá záměna pomístních jmen Napajedla a Tlumačov, jejichž nádražím nalevo u kolejí jsme zrovna projeli.

Ještě jsem slyšel, jak naproti cvakla bílou kuličkou, a pak jsem se zasníl.

Ona častá nechtěná záměna dotyčných dvou slov je způsobena v mém případě především proto, že v obou těchto místech existují zhruba dvacet kilometrů od sebe dva dávné tradice C. K. hřebčiny.

V onom napajedelském byla před pár roky ředitelkou naprosto mi neznámá dáma s krajově hokejistickým příjmením, které jsem si prostřednictvím e-mailu dovolil nabídnout, zdali by nenazvala kteréhosi budoucího hřebečka po porodu, ještě sotva stojícího na pozohýbaných nožičkách, jménem dávného filozofa. Nikoliv však Ludwigem, nýbrž přímo Wittgensteinem.

Ačkoliv v plemenných knihách napajedelského hřebčina již jedno takové individuum zapsáno mají, dotyčný čtvernožec ovšem první světlo zde nespatřil. Narozen totiž v roce 1971 v zámořských USA na teritoriu státu Florida, byl sem dovezen, zřejmě aby plemenně pomohl slušovickému chovu.

Dostihový kůň jménem Wittgenstein!!!
Umíte si něco takového představit?

Aby i tohoto druhu jazykové hry pouze jediným názvem nebylo málo, už jsem potěšeně snoval představu, že jednou potom za nějakých pár roků by před tribunami po travnatém okruhu dostihového závodiště třeba ve Velké Chuchli proháněl Wittgenstein například Platóna, pospolu předbíhající Camuse, jenž by o délku před nimi již již doháněl například valacha Kanta z hřebčína ve Velkých Karlovicích, a proto tedy Valacha, třebaže v případě i chovných koňů takový zápis do plemenné knihy není možný, ale snaží se teda, to se musí nechat, ten Beskydami vychrtlý hnědáček Kant o pořadí s klisnou…
No, dejme tomu…
Zrovna mě nenapadá žádné filozofovo příjmení ženské podoby, popřípadě siluety nebo dokonce tvaru…

Dokonce tvarů, no.
Vždyť kromě té všem filozofům společné patronky Sofie se mi osoba žádné ženské filozofky jediným dílem nevybavuje, paní doktorko Barabášová, promiňte.

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

--

školní drezúry. Uchopujeme je jako celé znaky. Něco jako piktogramy. Pokud tedy zůstane zachován obrys tvaru, první a poslední písmeno slova na jejich místech, můžeme pořadí původních písmen uvnitř jakkoli vzájemně měnit a přehazovat, a my budeme pořád dotyčnému slovu rozumět.

– Ale ono to vaše rozumět přece vyžaduje, abychom znali dotyčný jazyk i se způsobem konstruování jeho vět, i významy jednotlivých slov, které jsou v dotyčném jazyce používány.

– Slovu, jehož význam nezná, třebaže ho přečte, nemůže domorodec rozumět ani v jeho vlastním jazyce.

– Ale to se netýká případu tady toho zatím nevyšitého prázdna. Možná že právě přes tu výšivku se stane ještě o něco zřetelnější skutečný emoční vzkaz té původní esemesky. Mně osobně připadá hnusná.

– Takže aby nenapsanému sdělení kdosi porozuměl, musí použít zcela jiný znakový systém. Nebo číst ho v nějaké jiné významové situaci.

– Třeba o pár dnů později.

– Nebo naopak jen o pár minut dřív. Proto vám například mohu sdělit, že příští zastávkou budou Nedakonice, barva bílá, průjezdná. Napravo od budovy nádraží pumpa. Zarostlá vysokou trávou. Výhybky. U

– Fyzicky? To jako že i třeba hmotně?
– Zhruba tak.
– Tak to je pro nás lenochy a odkládače jako dělané. Jakže se ten chlápek s tím prokrastinačním syndromem jmenuje? Ať si ho čapnu do mobilu.

Otočila se k batohu, který jsem mezitím celou dobu držel v ruce, aby z jeho doposud pečlivě zazipované přední kapsy vyňala pojmenovaný předmět.

Na vrcholku její předkloněné hlavy jsem vnímal pocit náhlého vjemu kosmického přiblížení k planetě mraveniště vlasů, onoho s Wittgensteinem spojeného Augustinova Města, rozděleného pro přehlednost na podkladu pokožky do destiček vytýčených mezerami zubů hřebene.

Možná, že je to až nepozemská láska, co vede k systemizaci.
Nebo její opak, pekelná nenávisť.
Vůně, která však s touto ohromující krajinou souvisela, mi připadala taková jemně prazákladně kořenná.

Ono se dá rozumět něčemu nenapsanému?
Dokonce nepřeložitelnému.
Naše Anče támhle z ranče voní jako pomeranče.

Zkuste si to říci stejně rozverně se všemi třemi týmiž rýmy třeba ve francouzštině.

– Musíte ovládat neviditelný jazyk.
– A když neumím?
– Vzpomeňte si na feromony anebo neviditelné inkousty.

– Někdy něco vyslovíte, a hned vzápětí vás udiví, co jste to vlastně řekla. Jako kdybyste právě vyvolala neznámou fotografii.
– Když to říkáte takhle, tak ten pocit znám. Párkrát se mi to už v životě stalo. A s takovým si okamžitě uvědomovaným pocitem jakoby tam ani žádná původní fotografie vůbec nebyla. Jakoby se tím mým takovým slovem jenom na vteřinku zhmotnilo prázdno. Prázdno jenom slovem a naprosto bez obrázku.

– Jejdane, já mám teda zase nepřečtených zpráv! Budu je muset vyřídit. Ale nejdřív si písnu to vaše. Tak mi to nadiktujte.
– Sol LeWitt.
– Jak? Kdybyste mohl ještě jednou pomalejc.
– Sol jako latinsky slunce s el na konci, sol, le, witt, dvojité v, i, dvě té.
– Tak teda: es, o, el, mezera, el, e, dvojité w, i, té, té. Mám to dobře?

... / --- / .-.. // .-.. / . / .-- / .. / - / - /
Sol LeWitt
九. 午. 卯.   二. 庚. 叁. 子. 亥. 亥.

Ano, jsou to svině, zopakuji ještě jednou.
Neboť nedbají mých práv.
Mohl bych v předchozím ději rovněž tak ústrojně použít výrazů podobných, jako jsou třeba prasata, hovada, dobytci, anebo dokonce mrdat, jak nějaký bukovský, ten s velkým B a i, abych naznačil, že i já ve svém vyprávění o cestě železniční zemí nezapomínám na ony všechny dílčí tradice, jež okolo tamtěch kolejí bývávaly v mytickém prožitku již lidsky lepší, nežli jim odpovídající poměřitelné adekvátní skutečnosti dosahované

v dnešních časech reality takovýchto sebou vyvolených postbolševických výmrdů.

Patří-li slova sprostá nebo hrubá na stránky knih literatury krásné, určované vkusem především učitelek obecných škol nebo nákupčích fondů veřejných knihoven, nechávám zcela na dojmu oněch rozličných zdejších krasohledů, případně krasoduchů, kteří povětšinou vcházejí z rodů nebo ustrašených vrstev opakovaně kolaborantských, podbízejících se každému z těch je živících vládnutí pantátů na hradech.

Otec dnešního polešovického starosty bývával na konci doby vyrudlého bolševika ve vedlejší kanceláři téhož národního výboru stejné obce tajemník.

Od půlky června roku devadesátého jsem si nekoupil jediný jejich časopis nebo noviny.
Rádio neposlouchám přesně od toho dne, co oni přestali rušit Svobodku.
Všechny kanály českých televizí mám spolehlivě vypnuty již roky.
Přesto jsem neustále obtěžován jejich výzvami k placení povinných koncesí.

Volebního práva aktivního i pasivního jsem se zbavil doporučeným dopisem ještě prezidentu Husákovi.

Na vysokoškolskou promoci vyjít na podium pro červený diplom jsem se jim ve třidevadesátém neobtěžoval.

Nekouřím již dobrých deset let, nevpil již od července osmadvadesátého, kdy jsem se veřejně zmínil, že tento převrat chci zažít střízlivý.
Posléze na takovýto vyhlášený úkaz čekám již čtvrtstoletí.
Znormalizováván ovšem, jak tenkrát za 25 let po Únoru.

Přestal jsem, jakož i dopřítště již nemíním, rozumět slovům jejich řečí, jejich úředně užívaným jazykům, neboť jejich slova změní významy ihned s prvním jejich usednutím do čalounění jejich úředních nebo čímsi oficiálnějších židlí, v nichž jejich nově nabytý jazyk, novým jejich sebe vědomím, zcela přetvoří dosavadní způsob jejich jednání.

Jakými slovy myslíme, takovými slovy mluvíme, posléze jednáme, meze jejich jazyka jsou vnějškově zřetelnými hradbami jejich světa, před nimiž jim je dovoleno, a za nimi mi, totéž, ne, naučily mě neblahé s nimi zkušenosti moje, dlouhé hodně větší půlku mého života.

– Mám to, – oznámila mi moje spolucestující odnaproti, vkládající plochý přístroj nazpátek do kapsy na břichu batohu.

Mírně předkloněna však svůj pohyb zadržela, aby se mne zeptala: – Nebudete se zlobit, když vás poprosím o číslo vašeho mobilu? Až nebudu něco vědět, abych vám třeba zavolala. O takovou pomoc přítele na telefonu, jak to bývá v těch televizních soutěžích.

– Bohužel, nemám. Mobil nevlastním. A proto jsem prozatím i vyloučen i ze všech televizních soutěží.

– Vy nemáte mobila? – udivila se upřímně: – Takový ten úplně obyčejný přece už dneska seženete za pár kaček. A cvakat na něj to nepotřebnější se přece taky každý za pár dnů naučí.

– Koupit bych si ho mohl. Ale k čemu? Roky pozorování uživatelů pouličních automatů i pevných linek mě naučily, že ti na druhém konci drátu vám většinou lžou. Stát zrovna před vámi, nikdy by vám neřekli to,

Povídka z poznámek na Wittgensteinovo téma

co zrovna za větry z kmínů v tom samém momentu dují do sluchátka.
A esemesky, co sem dorazily s mobily, tak ty zase naprosto odnaučily zdejší obyvatelstvo umění psaní dopisů.

– Ale esemeska má přece jiné užitečné funkce. Je rychlá, je rázná, všdycky poruce a odešlete ji hned.

– Jistě. A dokonce, obdobně jako dopis, může být i estetickým faktem. Jenomže přes všechny přednosti má jednu základní chybu.

– Jakou?
– Odnaučuje lidi jazyku.
– Jak odnaučuje?
– Podívejte se někdy pozorně na některý z takových vzkazů. Bez diakritiky. Bez čárek oddělujících vložené věty. A pravidla té nejelementárnější gramatiky se v nich nerespektují naprosto. Užívání takového měkkého i anebo ypsilon. Velká a malá písmena.
– Velká a malá! O co vám jde? Přece naprosto stejné hrubky by ten, kdo česky neumí, udělal i v dopisech.
– Určitě. Ale podívejte se na jazykovou úroveň těch příspěvků pod články na internetu. Dokonce i na gramatickou úroveň pisatelů těch článků samotných. Eseseska je prchavá, dopis trvalý. Vyžaduje zaujetí.
– Každý z nás ochotně podlehne zjednodušování.
– Jistě. Před tím nejsme imunní. Ale ne každý si uvědomuje, že se takovou hrubkou sám a ochotně vymísťuje z obklopující ho civilizace. Zpřetrhaný jazyk znamená zpřetrhané myšlení.
– No to snad ne! – rozhodla se k obraně.
– Ale ano, pro kulturu jakožto civilizací je charakteristické používání jazyka.
– Hranice mého jazyka jsou hranicemi mého světa?
– Přesně tak. Wittgenstein. Jenom si ty vaše dvojí hranice nahradte dvojím slovem meze.
– Příště, – sdělila mi poněkud odtaziťe a otočila se k oknu.

– Úplně jsem se v té řeči s vámi zapomněla. Musím odpočíst dvě bílé za Huštěnovice a Napajedla! Vždyť se už blížíme ke Zlínu!

– Teda k Otrokovicím. Abych byla wittgensteinovsky přesná, – procedila syčivě ke sklu okna se zřetelnou zlomyslností štěrbinou pro účel záměrně nastavené uzounké podélné hadí mezírky mezi masitě od ní nahoru i dolů do oblouků modelovanými obojími rty.
Čímž doložila, že co se týče geneze výsměšných grimas, žena jako tvor vznikla spíše z onoho úskočně jízlivého hada nežli z poklidně nevinně bezhlesého Adamova žebra.

– Nebo snad mám říct: až paranoidně úzkostná? Jak by, posuzováno na vašem místě, takový exkrement určitě ze sebe vypudil takový ten nějaký investigativní pisálek referující o našem setkání do kteréhosi toho jejich časáku?

Co je to ovšem za psaní, popřípadě čtení, když se v jeho průběhu nic seabeměně dramatického neděje?

Bláboly jakýchsi dvou slovních marionet opatřených ze zvůle pisatele jízdenkami proto plynou v naprostém významovém vzduchoprázdnu, dokonce ani ten čas od času uličkou mezi sedadly okolojdoucí průvodčí se s kterousi naskytlou příležitostí nakomponovanou autorem nevmísí do jejich rozhovoru jízlivou buranskou jedovatostí na dílčí téma zbytečnosti takového způsobu vyšívání.

„Pokud smím, slečinko, k čemu je to tak asi dobré, když to podle mého k ničemu praktickému ani neslouží.“

Nikdo dvojici znenadání neokrade o jejich bágly a s lupem nevyskočí za jízdy do polí, kde na něj již čekají jeho kumpáni v roztúrované fábií.

Povídka z poznámek na Wittgensteinovo téma

Naparujícího se staříka docela už sedmdesátníka kvůli jeho napohled zřetelně mladší partnerce kdokoli z ostatních cestujících neurazí, ba dokonce se mu ji ani seabeměně nepokouší odloudit.

Vlak se s žádným z těch blížících se v protisměru nesrazí, nevykolejí, náhle nezabrzdí, nespadne na něj znenadání z kamionu most.

Jediný tunel se na této trati nenachází, do zatemnění večera náhlou nocí je ještě pár hodin daleko.

Klimatizace uvnitř vagonů tiše šumí, žádný šikmooký terorista, že do ní nasype bílý sarin, nehrozí.

Sebevražda kohosi nešťastného z důvodu neopětované lásky skokem pod kola expresu je dalece vzdálena zrovna těmto z tváře světa vymazaným místům – neboť dějící se naprosto přirozeně v knize jakéhosi jiného, a tedy například i emočně vypjatějšího, příběhu.

Dokonce se nikdo v celém dlouhém vagonu naprosto náhle nezeptá: Hele, copak to tam letí takhle vysoko za oknem?

– S tou jednokolejkou, která odtud z dnešních Otrokovic vede na dneska bývalý Zlín, a potom pár zastávek dál ke slovenské hranici, jsem ještě za bolševika udělal docela zajímavou zkušenost. Jestli vás ovšem něco takového vůbec zajímá...

– On ten Zlín se už zase nejmenuje Zlín? Opravdu? – protáhla v otázce ironicky: – Tak to mi zase asi něco uniklo...

– Poněvadž on se dnes jenom tak jmenuje. Přejali jméno, změnili za jiné, název, ale ne jeho tradici. Pro ně samé původní vědomou tradici.

– Tak tedy jo, jak to bylo? – uráčila se po nějaké chvíli odvrátit od okna nazpátek.

– Vzal jsem tenkrát jízdní řád té trati a vypsals z něj názvy všech zastávek, poněvadž mezi nimi byl i Gottwaldov. A potom, a to už si nevzpomínám jak, jsem z těch slov vyrobil pár haiku. ... Nebo vlastně jen jediné?

– Se záměrem jakkoli významově více zviditelnit ono znění Gottwaldov.

– Byl by ten váš postup zopakovatelný příště každým jiným s naprosto stejnými výsledky? – nevzdala se chuti být jízlivá.

– Byl.
– I v tomto dnešním novém režimu?

– Víte, co to je haiku?
Zjevně dotčena, zavrtěla hlavou.

– Středověká japonská básnická forma. Třířádkové tříverší o celkem pouhých sedmnácti slabikách.

V prvním a posledním řádku slabik pět, v prostřední přesně sedm. Kánon. Cosi závazného a nepřekročitelného. Dobrovolná klec, uvnitř níž si můžete dělat, co chcete.

To už moje holedbání nevydržela a jako kdyby kobyłka, náhle naběhlými rty se zafrknutím naráz odvrhla hrazdičku udidla stereotypu povinné úcty ke starším.

– A to si fakt myslíte, že ty moje korále snad nesouvisejí s Wittgensteinem taky?

– To jsem přece nemohl předpokládat, – bránil jsem se.

– Ale taky jste si celou dobu neřekl o vysvětlení! A přitom jsem sám kdysi cosi smolil na úplně stejném jeho principu.
– Jak na stejném principu? Já jsem přece dával dohromady haiku. Tedy text.